

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

РЕПЧОНОК АНДРІЙ ЮРІЙОВИЧ

Допускається до захисту:
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин, доктор
економічних наук, професор
_____ Марина САВЧЕНКО
« ____ » _____ 2022 р.

Управління результатами діяльності промислового підприємства

Спеціальність 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма «Бізнес-адміністрування»

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:
Вега КУЛЯВЕЦЬ, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин,
канд. екон. наук, доцент

підпис

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали / за шкалою ЄКТС / за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця – 2022

АНОТАЦІЯ

Репчонок А. Ю. Управління результатами діяльності промислового підприємства. Спеціальність 073 Менеджмент. Освітньо програма «Бізнес-адміністрування». Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2022.

У роботі розглянуто теоретичні засади управління фінансовими результатами підприємства. Проведено діагностику фінансових результатів промислового підприємства. Визначено напрями вдосконалення управління фінансовими результатами підприємства.

Основним науковим результатом дослідження є методичний підхід щодо оцінки якості фінансового результату підприємства; рекомендації щодо моделювання та прогнозування фінансових результатів підприємства.

Ключові слова: підприємство, господарська діяльність, ефективність, методи, оцінка, аналіз, прибуток, збиток, витрати, валовий дохід, рентабельність, фінансовий результат, якість фінансового результату.

87 с., 21 табл., 24 рис., дод. 2, бібліограф.: 50 найм.

Repchonok A. Yu. Managing the results of the activities of the industrial enterprise. Specialty 073 Management. Educational Program «Business Administration». Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2022.

The paper examines the theoretical principles of managing the financial results of the enterprise. The diagnosis of the financial results of the industrial enterprise was carried out. The directions for improving the management of the company's financial results have been determined.

The main scientific result of the study is a methodical approach to assessing the quality of the financial result of the enterprise; recommendations for modeling and forecasting the company's financial results.

Key words: enterprise, economic activity, efficiency, methods, assessment, analysis, profit, loss, expenses, gross income, profitability, financial result, quality of financial result.

87 p., 21 tabl., 24 fig., 2 applications, bibliography: 50 items.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Економічна природа результатів діяльності на промисловому підприємстві	8
1.2 Зарубіжний досвід формування фінансових результатів підприємств .	21
1.3 Концептуальні основи управління фінансовими результатами підприємства.....	30
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	39
2.1 Організаційно-економічна характеристика АТ «Красилівський машинобудівний завод»	39
2.2 Факторний аналіз фінансових результатів діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод»	50
2.3 Методичний підхід до оцінки якості фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»	62
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	72
3.1 Моделювання фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»	72
3.2 Прогнозування фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»	76
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
ДОДАТКИ.....	96

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з найголовніших складових фінансової політики підприємства є політика максимізації фінансових результатів діяльності.

На сьогоднішній день фінансовий результат – одна з основних форм грошового накопичення, що створюється у галузях економіки: вона займає одне з центральних місць у загальній системі вартісних інструментів і важелів управління і є рушійною силою ринку.

В умовах ринкової економіки, прибуток – найважливіший оціночний показник діяльності підприємства, джерело матеріального добробуту підприємства і його працівників, держави в цілому. Саме політика розподілу прибутку визначає пропорції розподілу прибутку на внутрішні інвестиції, соціальні заходи, відшкодування в бюджет, і є іншою не менш важливою ланкою загальної політики управління фінансовими результатами діяльності на підприємстві.

Дослідженню фінансових результатів діяльності підприємства приділяли увагу І. Бланк, Б. Жнякін, С. Нікітін, В. Палій, Л. Соколов, Е.С. Хендріксен і М.Ф. Ван Бреда, М. Чумаченко та інші, проте виникає необхідність теоретичного обґрунтування й розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємств хімічної галузі в сучасних умовах.

Незважаючи на величезний накопичений досвід і значну кількість наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених, на сьогодні необхідним є вдосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємствами, що визначає актуальність теми дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є формування теоретичних підходів і методичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо управління фінансовими результатами підприємства.

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні **завдання**:

дослідити економічну природу результатів діяльності на промисловому підприємстві;

вивчити зарубіжний досвід формування фінансових результатів підприємств;

сформувати концептуальні основи управління фінансовими результатами підприємства;

розглянути організаційно-економічна характеристика АТ «Красилівський машинобудівний завод»;

здійснити факторний аналіз фінансових результатів діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод»;

розробити методичний підхід до оцінки якості фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»;

обшрентувати моделювання фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»;

здійснити прогнозування фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод».

Послідовність поставлених завдань буде відповідати структурі роботи.

Об'єктом дослідження є механізм управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Предметом дослідження є фактори, що впливають на формування і розподіл фінансових результатів, політика управління фінансовими результатами на підприємстві.

Теоретико-методологічною базою кваліфікаційної роботи є наукові розробки українських та зарубіжних вчених із проблем підвищення ефективності управління фінансовими результатами підприємства.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти України, статистичні та аналітичні матеріали Державної служби статистики України, фінансова звітність підприємства.

В процесі проведення дослідження використовувались **методи**: аналізу і синтезу, наукової абстракції, класифікації та системного підходу, що

дозволили уточнити економічну суть «фінансовий результат». Використано методи логічного узагальнення для забезпечення послідовності наукового дослідження. Вирішено окремі завдання за використанням наступних методів: статичний аналіз, спостереження та графічне зображення даних – для дослідження господарської діяльності підприємства; абстрагування і угруповання (для розробки класифікацій), економіко-математичного моделювання (для побудови моделі фінансових результатів підприємства), предикативні методи (для побудову прогнозного звіту про фінансові результати).

Практичне значення мають запропоновані рекомендації щодо особливостей прогнозування та моделювання фінансових результатів, які можуть бути використані на інших промислових підприємствах.

Розроблені в кваліфікаційній роботі здобуття ступеня магістра рекомендації та пропозиції щодо удосконалення управління фінансовими результатами підприємствами були представлені на розгляд керівництву АТ «Красилівський машинобудівний завод», де було визнано можливість практичного застосування в майбутньому окремих заходів та пропозицій (акт впровадження № 127 від .2022).

Наукові результати дослідження:

- обґрунтовано концептуальні основи управління фінансовими результатами підприємства;
- надано рекомендації щодо прогнозування та моделювання фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»;
- обґрунтовано методичний підхід до оцінювання якості фінансових результатів підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки, викладені у кваліфікаційній роботі апробовані на трьох міжнародних науково-практичних конференціях:

The 9th International scientific and practical conference «Eurasian scientific discussions» (25-27.09.2022, Barcelona, Spain);

The 1th International scientific and practical conference «Science and technology: problems, prospects and innovations» (01.03.12.2022, Boston, USA);

The 3th International scientific and practical conference «Science and technology: problems, prospects and innovations» (December 14-16, 2022, Osaka, Japan).

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел із 50 найменувань, додатків. Загальний обсяг роботи становить 87 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна природа результатів діяльності на промисловому підприємстві

У науковій літературі процеси та підсумки господарської діяльності підприємства характеризують декількома категоріями, серед яких провідне місце займає поняття «результат».

Поняття «результат» є досить багатоаспектним та має теоретико-концептуальні підходи до свого визначення (табл. 1.1). Серед сучасних наукових досліджень можна виділити окремі фундаментальні спроби визначення даної категорії, які на перший погляд здаються суперечливими.

Таблиця 1.1 – Систематизація підходів до визначення дефініції «результат»

Автор, джерело	Визначення результату
<i>1</i>	<i>2</i>
А.Н. Азріліян [1]	вимірний і оцінений обсяг продукції, виробленої в процесі функціонування системи, тобто вихід системи, вплив її функціонування на зовнішнє середовище
Енциклопедичний довідник сучасного управління [2]	різниця між корисною частиною випуску системи і використаними ресурсами
О. В. Побережець [3, с. 17]	кількісне та якісне визначення підсумку діяльності підприємства на основі адаптованої системи показників під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища в процесі використання наявних ресурсів за умови досягнення стратегічних цілей в економічному, соціальному та екологічному напрямках з урахуванням господарського та географічного сегменту
Ф. Х. Найт [4]	Результат віднімання з цінності, реалізованої у ході продажу продукту, цінностей усіх факторів виробництва, допускаючих оцінку, або то, що залишається від продукту після вміни виробничим елементам всього того, що їм може вмінити механізм конкуренції
А. Сміт, Д. Рікардо [5, с. 55-57]	«Дещо», що є компенсацією підприємцю за ризик, і виникає під час обміну створеного товару на гроші, крім оплати всіх витрат

1	2
Й. Шумпетер [6]	Доход підприємців, що отримується в результаті застосування нових технологій
І. А. Бланк [7]	Виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення діяльності, що є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності

Джерело: складено автором на основі [1-7]

Як показав аналіз визначень, в економічній літературі немає єдиного підходу до трактування економічної категорії «результат». Проте автори сходяться на думці, що результат – це насамперед певний дохід; таким чином, розглянуті визначення не є суперечливими, а часом збігаються та доповнюють одне одного.

Все ж таки на сьогоднішній день досить складно зробити однозначний висновок про те, яка з наведених вище точок зору правильніше пояснює генезис результату, у зв'язку з тим, що кожне визначення розкриває одну із сторін цього складного економічного явища. Результат – показник, яким можна характеризувати різні аспекти діяльності підприємства.

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання спрямована на отримання максимальної економічної вигоди. Економічна вигода у формі кінцевого результату діяльності може бути як позитивною (прибуток), так і негативною (збиток).

Підприємство отримує позитивну економічну вигоду (прибуток) у випадку, коли отримані доходи перевищують понесені витрати. Якщо ж підприємство отримало збитки, то це означає перевищення витрат над доходами. Тому фінансовий результат роботи підприємства, як одна з основних категорій економіки, може виступати у двох формах прибуток або збиток. Безпосередньо з цією категорією пов'язані поняття доходів і витрат.

Фінансовий результат виступає як узагальнюючий показник, що інтегрує у собі вплив усієї господарської діяльності підприємства. Він дає можливість встановити взаємозв'язок між усіма іншими економічними показниками та узагальнити результати діяльності підприємства.

Взаємозв'язок між категоріями «прибуток», «збиток», «доходи» та

«витрати», «фінансовий результат» представлений на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 – Формування результату діяльності підприємства

Джерело: побудовано автором

Як економічна категорія фінансові результати визначаються як різниця між сукупною виручкою та сукупними витратами підприємства. Перевищення валових сукупної виручки над сукупними витратами стає можливим завдяки створення додаткової вартості. Додаткова вартість виступає у вигляді збільшення вартості товару відносно витрат на його виробництва, як прирощування всього авансованого капіталу [8]. Закон додаткової вартості діє всіх стадіях виробничого процесу.

У ході дослідження проведено аналіз нормативно-правової, наукової та довідкової літератури в розрізі даного питання з метою виявлення особливостей сутності досліджуваного поняття та визначення його місця в системі бухгалтерського обліку. В результаті аналізу виявлено, що між фахівцями у галузях бухгалтерського обліку, фінансів, економіки та юридичних наук немає однозначності щодо визначення сутності поняття «фінансовий результат», але ми схилиємося до думки, що можна виділити певні ознаки, за якими згрупуються думки науковців щодо сутності фінансових результатів:

- результат співставлення доходів та витрат підприємства (Бутинець Ф.Ф., Загородній А.Г. і Вознюк Г.Л., Ткаченко Н.М., Опарін В.М., Худолій Л.М.);

- приріст чи зменшення капіталу (Лондар С.Л. і Тимошенко О.В., Загородній А.Г. і Вознюк Г.Л.);

- вираження у формі прибутку або збитку (Бутинець Ф.Ф., Загородній А.Г. і Вознюк Г.Л., Мочерний А.Д., Пушкар М.С., Ткаченко Н.М., Опарін В.М., Худолій Л.М., Чебанова М.С. і Василенко С.С.);

- підсумки (результат) діяльності (Скасюк Р.В., Пушкар М.С.) [9].

Також варто зазначити, що думки багатьох науковців стосовно сутності поняття «фінансовий результат» є тотожними.

Розглядаючи сутність фінансового результату в даний час, потрібно у першу чергу відзначити основні його характеристики (рис. 1.2).

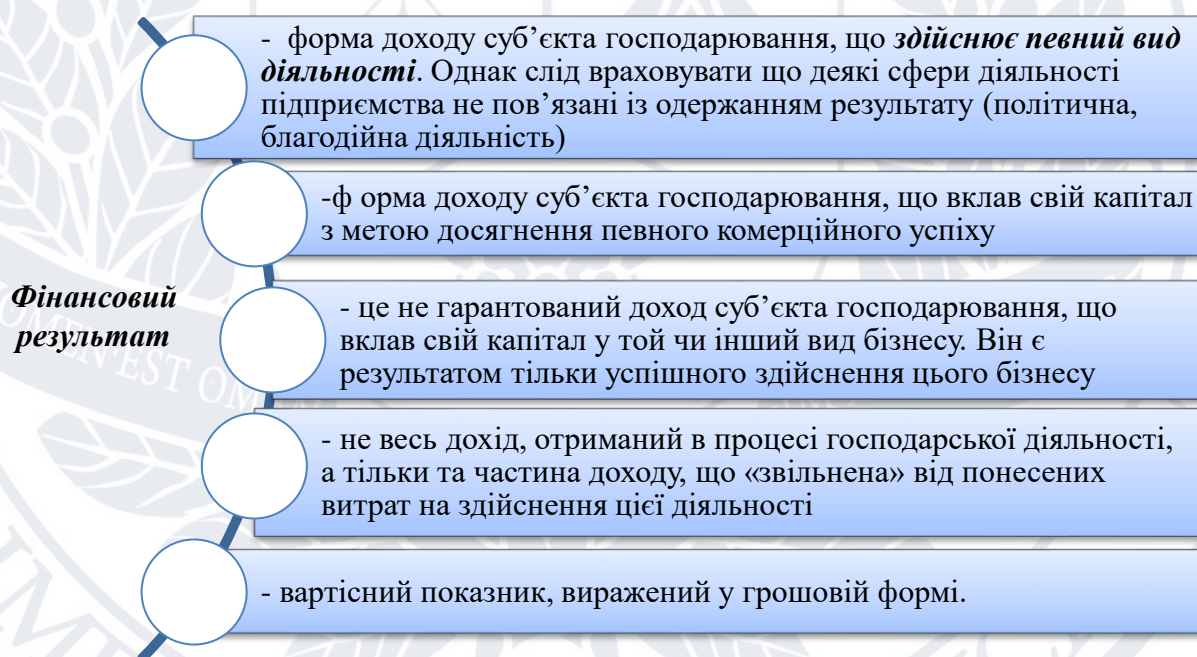

Рисунок 1.2 – Основні характеристики фінансового результату діяльності підприємства

Джерело: побудовано автором

Таким чином, основоположними поняттями фінансових результатів як економічної та бухгалтерської категорії є поняття доходів і витрат.

Методологічні засади визнання та формування фінансових результатів викладено у національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», 15 «Дохід» і 16 «Витрати». Норми цих Положень застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами, незалежно від форм.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 «Звіт про фінансові результати» [10], дає наступне визначення доходів – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або доходи зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Щодо економічної вигоди, то згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [11] вона визначається як потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або Витрати збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Відповідно до П(С)БО 15 – дохід визнається під час збільшення активів або зменшення зобов'язань, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [12].

Але, слід зазначити, що в економічній теорії існують різні підходи до визначення доходів та витрат. Відповідно до теорії альтернативного підходу доходи підприємства поділяються реальні (фактичні) та альтернативні. Реальні (фактичні) доходи за цією теорією визначаються як валова виручка підприємства від реалізації товарів, робіт, послуг (тобто у разі здійснення звичайної діяльності).

Альтернативні ж доходи визначаються величиною можливого доходу, який підприємство отримує у разі зміни своєї діяльності (наприклад, кошти

підприємства не будуть витрачені на придбання сировини, а вносяться на депозитний банківський рахунок або інвестуються у акції інших підприємств). Порівнюючи обидва види доходів підприємство визначає найбільш оптимальний напрямок своєї діяльності, який забезпечує найбільший дохід при рівних витратах коштів підприємства. Під час порівнянні зазначених доходів їх величину, як правило, помножують на ймовірність отримання цього доходу, що дозволяє врахувати підприємницький ризик за видами діяльності, які порівнюються.

Згідно з П(С)БО 16 «Витрати» витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу між власниками) [13].

Щодо витрат підприємства, то в економічній теорії існує їх розподіл на зовнішні (явні) і внутрішні (скриті) [13]. До зовнішніх витрат належать платежі зовнішнім (відносно підприємства) постачальникам. Отже, різниця між сукупною виручкою та зовнішніми витратами дорівнює величині бухгалтерського прибутку, але при цьому не враховуються скриті витрати, до яких належать витрати на ресурси, належні самому підприємству. Таким чином, якщо вилучити з величини бухгалтерського прибутку внутрішні витрати, то визначена величина буде складати економічний прибуток підприємства.

Функції, що виконуються результатом діяльності підприємства, дозволяють визначити його роль у фінансово-господарській діяльності підприємства.

Думки вчених-економістів щодо функцій фінансового результату розділилися. Багато авторів вважають, що фінансовий результат виконує розподільну, стимулюючу та оціночну функції [17; 18]. Інша ж група дотримується думки про три функції, а саме: відтворювальну, стимулюючу та узагальнюючу, як оціночного показника діяльності підприємства [14, с. 203]. Ряд вчених вважає, що основними функціями фінансового результату є

контрольна, відтворювальна, стимулююча, бюджетоутворююча, соціальна.

На нашу думку, найбільш повним змістовним показником фінансового результату є контрольна, відтворювальна, стимулююча, бюджетоутворююча, соціальна та контрольна функції (рис. 1.3).

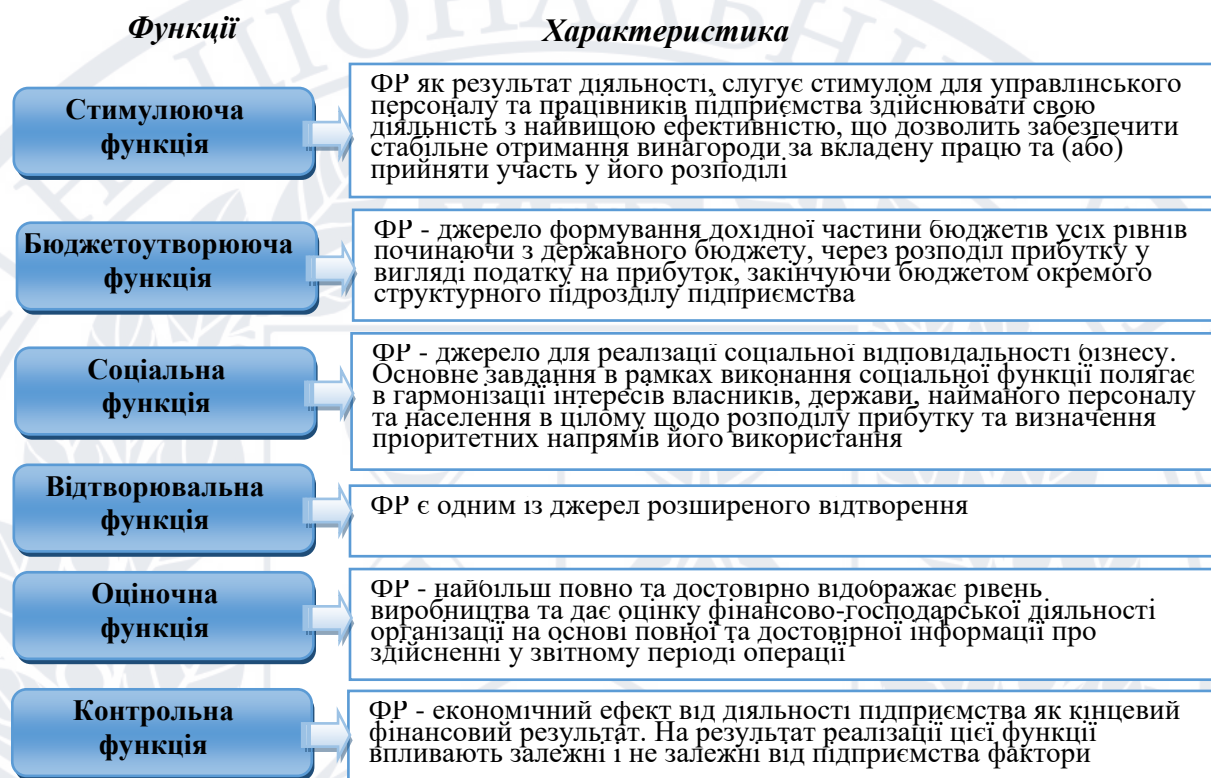

Рисунок 1.3 – Функції фінансового результату

Джерело: побудовано автором на основі [14-18]

Отже, у цьому визначенні перелічені основні функції прибутку. Єдність функцій у їх залежності та взаємообумовленості робить фінансовий результат тим елементом господарювання, у якому пов'язуються економічні інтереси суспільства, колективу підприємства і кожного працівника.

Відповідно до мети дослідження варто розглянути фінансовий результат на мікроекономічному та макроекономічному рівнях. На мікроекономічному рівні фінансовий результат пов'язаний з процесом його утворення у діючих суб'єктах господарювання, на в макроекономічному – визначає місце фінансового результату у доході держави.

Наприклад, із теоретичних досліджень В.П. Петрова слід, що

фінансовий результат формується у процесі кругообігу та обороту коштів у макроекономіці і характеризує приріст (збільшення) реального багатства держави у грошах. Фінансовий результат практично виявляється у формі збільшеного багатства окремих підприємців. Тому фінансовий результат усіх підприємств у сукупності має дорівнювати сумі приросту багатства держави. Аналогічно фінансовий результат можна розглядати у світовому просторі [19].

Якщо за фінансовий результат визнати національний дохід країни, збільшений за рахунок багатства, створеного на окремих підприємствах (прибутки окремих підприємців), то міжнародні та вітчизняні нормативні акти неправильно визначають величину фінансового результату в організаціях. Це зумовлено тим, що у складі фінансового результату суб'єктів господарювання нині враховуються суми, що не збільшують багатство держави, хоча вони змінюють багатство власників організацій. До них відносяться: суми безоплатно одержуваних коштів, безоплатна державна допомога економічним суб'єктам. Ці суми в одній організації збільшують багатство власника, в іншій – зменшують його, а в цілому по державі багатство залишається без змін.

Економічне багатство суспільства виникає у зв'язку із залученням природних багатств у господарський оборот і присвоєнням їх у власність окремими особами, групами, регіонами, державами в цілому.

Метою діяльності будь-якої організації в умовах ринкової економіки є отримання позитивного фінансового результату (прибутку), який забезпечить подальший її розвиток. При цьому прибутковість, що утворюється, слід розглядати не тільки основною метою, а й головною умовою ділової активності організації, як результат її діяльності, ефективного здійснення своїх функцій із забезпечення споживачів необхідними товарами у відповідності з наявним попитом на них.

Виходячи з положення, яке займає організація на ринку, наявності ресурсів, тривалості періоду, основна мета може конкретизуватися. Так, для довгострокового періоду – це досягнення стабільного розміру фінансового результату, а для короткострокового – необхідної величини фінансового

результату за певних обсягів продажу та іншої діяльності. Що стосується загальності для обох періодів, то необхідно забезпечити конкурентоспроможність організації, оскільки мета діяльності організації тісно пов'язана з її життєвим циклом і модифікується в залежності від його стадії. Виявляється, що вона до зрілого віку досягає максимального фінансового результату, а це створює передумови до відродження на наступному витку розвитку.

Враховуючи сучасну економічну теорію і практику, запропоновано авторську класифікацію результатів діяльності промислового підприємства, яка представляє собою групування результатів діяльності промислового підприємства з урахуванням відповідних ознак сучасної економіки (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 – Класифікація результатів діяльності промислового підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [3]

1. *За видами діяльності результати* поділяються на результати від

операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, що відповідає нормативному забезпеченню. **Результати від операційної діяльності** представляють підсумок операцій, які пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що забезпечує значну частину доходу підприємства і є основною метою його створення та функціонування.

Результат від фінансової діяльності представляє собою результат діяльності, який призводить до змін у сегменті капіталу промислового підприємства.

В свою чергу, **результат від інвестиційної діяльності** – це результат від операцій, пов'язаних з необоротними активами промислового підприємства, а також тих фінансових інвестицій, які не є сегментом еквівалентів грошових коштів суб'єкта [3].

2. *Залежно від ступеня досягнення* відповідного результату виділяють цільовий, а саме, підсумковий остаточний результат діяльності промислового підприємства, а також проміжний або іншими словами, частковий результат, який може бути отриманий та розрахований за кожним структурним підрозділом підприємства [3].

3. *Залежно від місця виникнення* результати діяльності поділяються на екзогенні – результати, що отримані суб'єктом господарювання під суттєвим впливом зовнішніх факторів, та ендогенні результати, які сформовані шляхом підвищення ефективності використання ресурсів та потенціалу підприємства [3].

4. *За напрямом отримання* виділяють результати за функціональною сферою їх отримання: економічні результати, фінансові результати, соціальні результати та екологічні результати [3].

5. *За властивостями явищ та процесів* відокремлюють якісні та кількісні результати діяльності, що обумовлені системою показників, які призначені об'єктивно встановити результативність та ефективність діяльності промислового підприємства [3].

6. Акцент на окремих *сегментах діяльності* промислового підприємства

дозволив виокремити результати від пріоритетного сегменту та результати від допоміжного сегменту з урахуванням діючого нормативно-правового забезпечення [3].

7. Інноваційна діяльність сьогодні є драйвером економічного розвитку підприємства, що дозволяє діючим підприємствам створювати нові конкурентні переваги шляхом створення і використання вдосконалених або абсолютно нових видів продукції (робіт, послуг) або управлінських рішень, які забезпечують економічний, соціальний, екологічний, науково-технічний та інші ефекти діяльності промислового підприємства. Здійснюючи інноваційну діяльність підприємство або отримує результат від виробництва та реалізації нового продукту, або отримує додатковий результат від зростання обсягів виробництва та реалізації внаслідок впровадження інноваційних рішень.

Отже, поняття «фінансовий результат» має різні значення з точки зору організації, споживача і держави, але у всіх випадках воно означає одержання вигоди. Якщо підприємство працює прибутково, це означає те, що покупець, купуючи товари у продавця, задовольняє свої потреби, а держава з допомогою податків від продажу фінансує соціальні завдання і підтримує збиткові об'єкти.

Визначивши економічну сутність та роль фінансового результату, логічно перейти до питання щодо чинників, що впливають на фінансовий результат.

Виділяються три узагальнюючі чинники: обсяговий, ціновий і собівартісний. Обсяг продажу і ціна діють прямо пропорційно, собівартість – обернено пропорційно. Ці чинники впливають на фінансові результати як кожен окремо, так і сукупно. Їх сукупна дія відображається в інтегрованих чинниках асортименту і структури продукції (послуг, робіт).

Вплив чинника асортименту проявляється в установленні певного набору товарів, робіт і послуг з різними цінами і собівартістю. Зрозуміло, що зміна одного товару на інший (з іншим рівнем прибутковості) веде до збільшення чи зменшення загальної маси прибутку. Звичайно, підприємство намагається випускати найбільш рентабельні товари з метою максимізації прибутку. Разом з тим необхідність утримувати певну нішу на ринку

обумовлює випуск і менш рентабельних товарів.

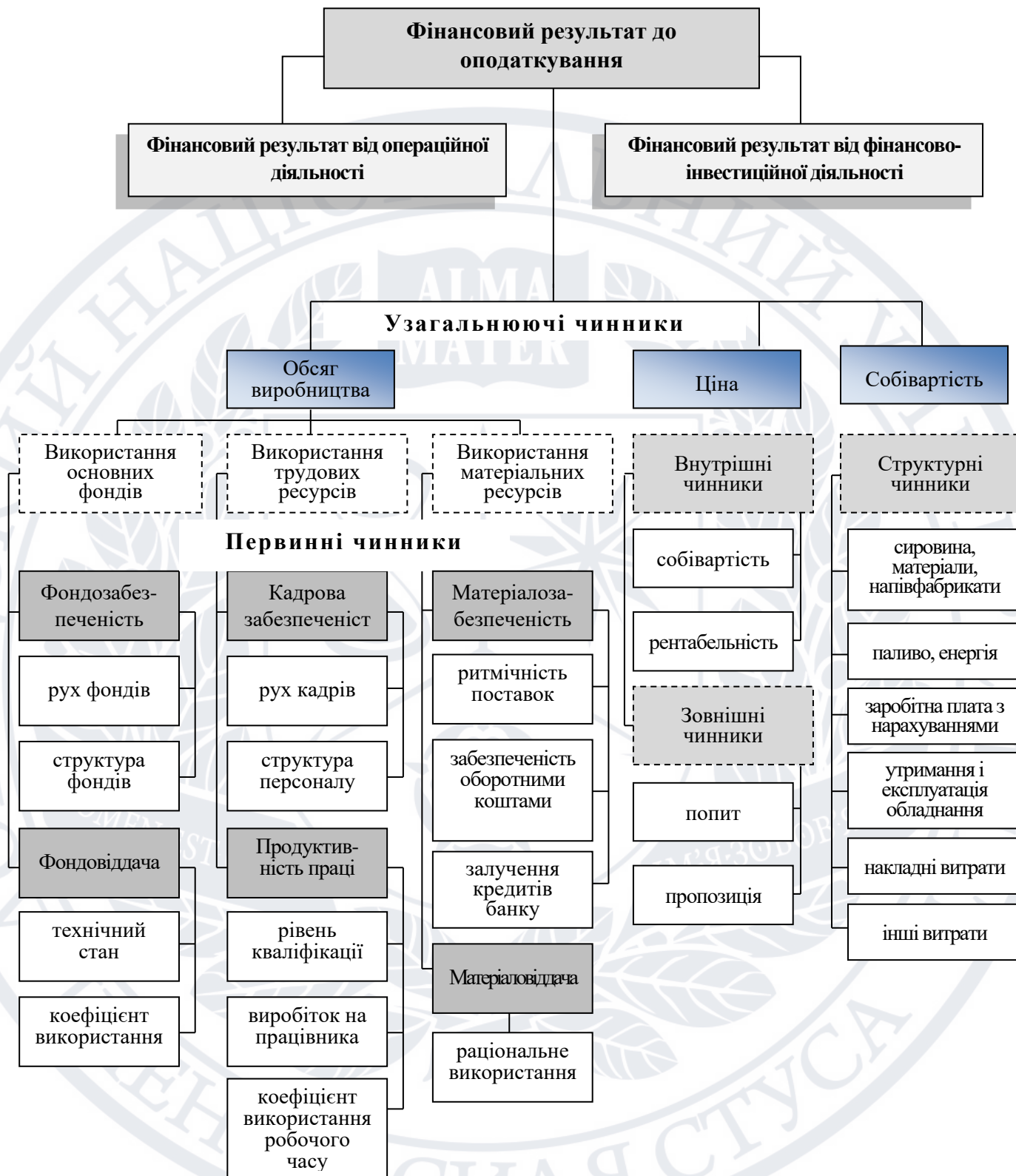

Рисунок 1.5 – Система чинників формування фінансового результату підприємства

Джерело: побудовано автором

Дія чинника структури за своїм характером подібна до впливу асортименту. Однак у даному разі змінюється не номенклатура товарів (робіт, послуг), а питома вага окремих з них у загальному випуску.

Обсяговий, ціновий та собівартісний чинники за характером дії є узагальнюючими. В них у кінцевому підсумку відображаються показники виробництва і реалізації продукції. У свою чергу, на них впливає безліч первинних чинників. Цей вплив має системний характер, пов'язаний з підпорядкованістю чинників між собою. Система чинників формування фінансових результатів зображена на рис. 1.5.

Прибуток чи збиток підприємств устанавлюється на підставі балансу. Фінансовий результат визначається як різниця між валовими доходами і валовими витратами. За економічним змістом він містить дві складові – прибуток від операційної діяльності і прибуток (збиток) від фінансових операцій.

Переважну частину становить прибуток від основної виробничої діяльності. Він формується за рахунок реалізації продукції (робіт, послуг) і залежить від двох чинників: суми прибутку у виробленій продукції і зміни частки прибутку у залишках нереалізованої продукції. Маса прибутку у виробленій продукції визначається трьома узагальнюючими показниками: обсяг виробництва, ціна, собівартість.

Обсяг виробництва залежить від трьох груп чинників, які характеризують складові елементи виробничого процесу, а саме: використання основних фондів, трудових і матеріальних ресурсів. З кожного напрямку виокремлюються два види чинників – екстенсивні та інтенсивні. Екстенсивними чинниками є фондо- і матеріалозабезпеченість, чисельність працюючих, інтенсивними – фондо- і матеріаловіддача, продуктивність праці.

Визначивши економічну зміст фінансового результату, логічно перейти до питання щодо особливостей формування фінансових результатів вітчизняних та зарубіжних підприємств.

1.2 Зарубіжний досвід формування фінансових результатів підприємств

У зарубіжних системах обліку вихідним моментом і метою є визначення фінансового результату, що віддзеркалює ефективність використання вкладеного власником капіталу.

При цьому прибуток трактується як складова власного капіталу, тобто його приріст протягом певного часу; виробничі ресурси розглядаються не за їх місцем у процесі розширеного відтворення, а за строком повернення вкладених у них коштів (необоротні й оборотні); сама діяльність – не як сукупність процесів розширеного відтворення, а як витрачання вкладеного капіталу (власного й залученого) з метою його збільшення [20, с. 59].

У зарубіжних країнах можна використовувати три методи визначення фінансового результату.

Основний із них – метод «витрати – випуск», що базується на моделі В. Леонт'єва. Другий метод спирається на формулу балансу: актив дорівнює сумі власного капіталу і зобов'язань. Третій – визначає фінансовий результат як зміну вартості чистих активів на початок і кінець звітного періоду.

Для розрахунку фінансового результату за кожним методом передбачені певні моделі у планах рахунків, які, в свою чергу, пов'язані зі структурою фінансових звітів (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Визначення фінансового результату в зарубіжних країнах

Види обліку	Тип модуля у планах рахунків	Класи бухгалтерських рахунків	Метод визначення фінансового результату	Звітність
1	2	3	4	5
Фінансовий облік	Балансовий	«Необоротні активи», «Запаси», «Капітал», «Довгострокові зобов'язання» «Поточні зобов'язання», «Забезпечення»	1. Результат = Актив – Капітал – Зобов'язання 2. Зміна вартості чистих активів на початку і наприкінці звітного періоду	Фінансова звітність (бухгалтерський баланс)

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5
	Витрати– випуск	«Витрати за елементами», «Витрати за видами діяльності» (Франція), «Витрати за функціями підприємства» (США, Канада, Великобританія), «Доходи (за видами діяльності або функціями підприємства)»	Результат = Доходи – Витрати	Фінансова звітність (звіт про фінансові результати)
Управлінський облік	Відображення результату фінансового обліку	«Фінансовий результат за центрами відповідальності», «Аналітичний фінансовий результат»	Відображений результат фінансового обліку деталізується, перегрупується відповідно до мети аналізу ефективності діяльності	Внутрішня звітність за даними управлінського обліку

Джерело: складено автором

У табл. 1.2 відображено сутність кожного методу визначення фінансового результату, джерело даних для розрахунку, сфера застосування [23, с.64].

Якщо зіставити фінансовий результат, обчислений за кожним із трьох методів на одному підприємстві за певний звітний період, то результати розрахунків можуть суттєво відрізнятися. Так, приріст вартості чистих активів не позбавлений впливу таких чинників, як залучення капіталу шляхом емісії цінних паперів або позичання коштів у банку та в інших кредиторів; переоцінка активів на дату складання балансу; вилучення прибутку засновниками; погашення зобов'язань.

Перший метод, за яким фінансовий результат обчислюється шляхом вирахування з вартості активів власного капіталу і зобов'язань, технічно можна подати як різницю сумизалишків активних і пасивних рахунків. Цей

спосіб можливий тому, що всі операційні рахунки (рахунки доходів і витрат) закриваються на дату складання балансу і залишків немає. До речі, зіставлення фінансового результату, обчисленого за першим і третім методами, дає можливість перевірити правильність обліку. Якщо результати обох розрахунків збігаються, то прибуток обчислено правильно.

На підприємствах зарубіжних країн головним способом визначення фінансового результату є спосіб, що ґрунтується на зіставленні доходів і витрат, тобто третій заведеною таблицею. Перший і другий – використовуються для підприємств малого бізнесу в умовах спрощеного оподаткування. З аналітичною метою їх може використовувати будь-який користувач фінансової звітності. Розглядаючи баланс, уже можна зробити його попередню експертизу на предмет достовірності показника фінансового результату.

Розглянемо особливості формування кінцевого фінансового результату у зарубіжних країнах, а саме у Франції, Молдові, Швейцарії, Іспанії, Німеччині, США. Визначення фінансових результатів на французьких підприємствах відбувається двома способами за даними фінансової бухгалтерії:

а) лінійним, коли зіставляється випуск товарів із минулими витратами та відображається новостворена вартість загальною сумою з наступною її деталізацією;

б) у вигляді бухгалтерського рахунку в дебеті відображається споживання підприємства, тобто витрати, а в кредиті – випуск продукції, тобто реалізація [21, с. 164].

За французьким варіантом загальний результат роботи підприємства визначається шляхом підсумовування експлуатаційних, фінансових і надзвичайних витрат.

Експлуатаційними є види діяльності, що передбачені статутом підприємства: виробнича, торговельна, будівельна, транспортна, постачальницько-збутова та ін.

Фінансовою є діяльність, пов'язана з фінансовим і банківським обслуговуванням підприємства (випускакцій, фінансова участь у діяльності підприємств, надання та отримання кредитів).

Надзвичайною називається діяльність за операціями довготривалого характеру, як правило, від 2 до 5 років (наприклад, реалізація основних засобів, авторського чи орендного права).

За кожним із видів діяльності проводиться зіставлення витрат із випуском і продажем (реалізацією) та визначення фінансових результатів (рис. 1.6).

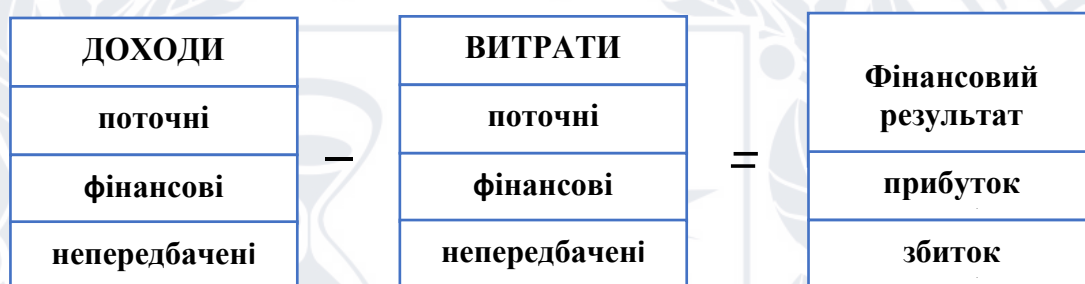

Рисунок 1.6 – Схема розрахунку фінансових результатів

Джерело: побудовано автором

Основними особливостями визначення фінансового результату методом «витрати – випуск» є:

- точне визначення новоствореної вартості за даними фінансової бухгалтерії;
- за даними фінансової бухгалтерії розроблення матриці «витрати – випуск» і на її основі визначення новоствореної вартості;
- визначення фінансового результату роботи підприємства без обчислення фактичної собівартості виготовленої, відвантаженої та реалізованої продукції.

У результаті цього значно знижується трудомісткість бухгалтерських робіт, підвищується оперативність і посилюється контроль фінансових органів. У Загальному Плані рахунків Франції 1982 р. результат визначався за трьома видами діяльності: поточній (експлуатаційній), фінансовій та

екстраординарній [21, с.165].

Схему розрахунку фінансових результатів за планом рахунків бухгалтерського обліку Франції можна зобразити на рис. 1.5. Різниця між доходами і витратами визначається, як правило, в кінці звітного періоду (тижня, місяця, кварталу, півріччя, року) і оформляються у формі звіту про прибутки та збитки.

Економічний взаємозв'язок між фінансовою і управлінською бухгалтеріями на французьких підприємствах здійснюється за допомогою спеціальних відображуючих рахунків, які призначені для відображення з фінансової в управлінську бухгалтерію залишків ресурсів на початок і кінець періоду, витрат і виручки від реалізації за певний період.

В результаті бухгалтерія, що заснована на використанні методу «затрати – випуск», використовує чотирьохкратний принцип відображення господарських операцій на рахунках (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Чотирьохкратний принцип відображення господарських операцій на рахунках

Класи рахунків	Результат діяльності
класи 1-5	± результат, що витікає зі змін майнового стану фірми
класи 6-8	± результат, що визначається співвідношенням витрат та випуску
клас 9, рахунок 90	± результат, що визначається у процесі відображення витрат з фінансової до управлінської бухгалтерії
клас 9, рахунки 92-98	± результат, визначений по відповідних центрах відповідальності

Джерело: складено автором

Відповідно до цього виділяють чотири різні методи визначення фінансового результату. У малих, ремісничих, фермерських, торгових та інших господарствах його розраховують як зміну чистих активів протягом року. Доволі особливим є спосіб визначення фінансового результату у Молдові, там він визначається лише розрахунковим шляхом, тобто співставлення сум всіх рахунків доходів і витрат без бухгалтерських записів,

так як протягом року суми з рахунків доходів і витрат не підлягають взаємопогашенню. Враховуючи, що податок з доходу також є видом витрат, вбаланс записується чистий прибуток (збиток).

Тільки в кінці звітної періоду фінансовий результат визначається системними записами. Але використовувати лише рахунки доходів і витрат неможливо, так як їх досить багато. Тому суми із зазначених рахунків зводяться на спеціальному рахунку 351 «Підсумковий результат», а в кінці року переноситься на рахунок 333 «Чистий прибуток (збиток) звітної періоду».

Якщо розглянути особливості визначення фінансових результатів в країнах африканського союзу, то тут можна зауважити, що чистий фінансовий результат в них може визначатися двома шляхами: за даними управлінської бухгалтерії та за даними рахунків фінансової бухгалтерії (рис. 1.7).

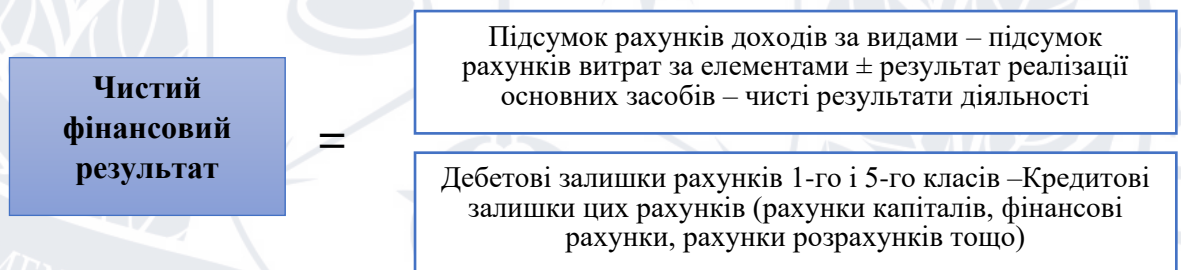

Рисунок 1.7 – Шляхи визначення чистого фінансового результату у країнах африканського союзу

Джерело: побудовано автором

У Швейцарії, так як і в інших країнах, однією з основних цілей діяльності є отримання прибутку, який визначають шляхом порівняння доходів та витрат. Витрати виробництва включають накладні витрати, окрім адміністративних та комерційних витрат. Постійні накладні виробничі витрати розподіляються, виходячи з потужності обладнання. Витрати на виплату відсотків можна відносити до складу накладних витрат. Більшість компаній включають частину непрямих витрат до вартості запасів. Але є фірми, які оцінюють готову продукцію тільки за прямими витратами

виробництва.

Базою оподаткування прибутку є чистий дохід, скоригований на суму витрат, які виходять за рамки загальноприйнятої практики бізнесу. Податкове коригування включає, в основному, виявлення прихованих резервів з наступним зарахуванням до складу доходів. Збитки вираховують при розрахунку суми податків, які підлягають сплаті в майбутньому періоді, протягом періоду від 2 до 7 років. Крім того, податки залежать від показника прибутку на власний капітал [12, с. 428].

Оподатковуваний власний капітал включає капітал і резерви, відображені в звітності, та приховані резерви.

Особливістю німецької практики є відображення відстрочених доходів і витратокремими розділами в балансі. Рахунки витрат та доходів є свого роду складовими рахунку «Власний капітал». В плані рахунків Німеччини для їх обліку передбачені рахунки доходів в класах 2 і 8 та рахунки витрат в класах 2 і 4. Зміст всіх пов'язаних з витратами та доходами проводок полягає у визначенні результату діяльності підприємства (прибуток чи збиток, зміна величини власного капіталу) за звітний період. Прагнення досягти цієї мети веде до специфічного споживання вартості, яке називається витратами виробництва, та до специфічного приросту вартості, який має назву виробничий дохід.

Витрати класифікують таким чином:

- 1) цільові витрати, які виникають безпосередньо в процесі виробництва;
- 2) нейтральні витрати, які виникають та обліковуються у звітному періоді, але не впливають на виробничий прибуток, оскільки вони не пов'язані безпосередньо з виробничим процесом.

До них відносять:

- витрати, не пов'язані з виробництвом, які не мають нічого спільного з процесом виробництва;

- нерегулярні витрати, які пов'язані з виробництвом, але повинні бути нейтралізовані через їх величини, що постійно змінюються;

- витрати, які відносяться до інших звітних періодів;

3) додаткові витрати.

Доходи та виробничі доходи звітного періоду класифікуються таким чином:

1) цільові доходи: основні виробничі доходи, тобто та частка доходів, яка виникає в межах виробництва, є одночасно виробничими доходами;

2) нейтральні доходи: приріст вартості, який, відноситься до звітного періоду, але виникає поза процесом виробництва.

Тут також розрізняються наступні групи доходів:

- доходи, не пов'язані з виробництвом, які не мають нічого спільного з процесом виробництва;

- нерегулярні доходи, які пов'язані з виробничим процесом, але бажана їх нейтралізація через величини, що дуже змінюються;

- дохід, який відноситься до інших звітних періодів.

3) додаткові виробничі доходи, тобто доходи, які ніколи не призводять до надходжень.

Відповідно до поданого поділу доходів та витрат виділяють наступні види фінансових результатів, які розраховують як різницю відповідних груп доходів та витрат):· цільові;· нейтральні;· додаткові.

Результат підприємницької діяльності визначається в фінансовому обліку до тих пір, поки в бухгалтерському обліку дійсно відображаються тільки доходи (нейтральні доходи + цільові доходи) та витрати (нейтральні витрати + цільові витрати), проблеми не виникне.

Якщо ж в цій системі бухгалтерського обліку необхідно визначити і результат виробничої діяльності, то поряд з відображенням цільових доходів і цільових витрат (основні виробничі доходи та основні витрати) також відображають додаткові виробничі доходи та витрати.

Працівники облікової служби у Польщі чистий прибуток (збиток) поточного року відображають в балансі узагальнено, так як його використання залежить від рішення, яке приймається на щорічних зборах акціонерів.

Величина прибутку (збитку), відображена в балансі, повинна бути еквівалентною чистому результату, зменшеному на суму відрахувань із прибутку (величині, відображеній на рахунку «Прибутки і збитки»), основну частину яких складають податки.

Доволі вагомим є досвід ведення обліку США. Облік цієї країни має ряд своїх особливостей: весь облік спрямований на оперативне визначення фінансового результату; визначення фінансового результату проводиться на базі групування витрат за елементами з чітким відображенням додаткової вартості.

У професійних планах рахунків США облік витрат за елементами організується у спеціальних класах рахунків [23, с. 22]. В США часто використовуються два технічні терміни щодо регулюючих проводок, які пов'язані з відображенням в обліку доходів та витрат (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Сутність нарахованих та відкладених витрат/доходів

Терміни	Визначення	Приклад
Нараховані витрати	Витрати, ще не сплачені або не зареєстровані, які мали місце	Плата нарахована працівникам, але ще не сплачена
Нараховані доходи	Дохід нарахований але не отриманий або незареєстрований	Послуги надані до отримання плати
Відкладені доходи	Дохід отриманий наперед, але не нарахований	Плата за оренду отримана як передоплата
Відкладені витрати	Витрати сплачені наперед, але ще не мали місце	Страхова премія сплачена наперед

Джерело: складено автором

Принцип реалізації – один з принципів традиційного бухгалтерського обліку, який регулює визначення прибутку. Принцип реалізації стверджує, що коли дохід був зароблений в звітному періоді, він повинен бути зареєстрованим та відображеним в цьому періоді разом з тим активом, який був створений (рахунок до отримання). Це завершується регулюючою проводкою з метою визнання дебіторської заборгованості на зароблену, але ще не отриману суму, і суми заробленого доходу.

У США мета бухгалтерських розрахунків полягає у визначенні чистого прибутку відповідно до загальноприйнятих бухгалтерських принципів, в той час як завданням податкового кодексу є визначення прибутку, який належить до оподаткування, та суми податку відповідно до податкового законодавства США та окремих штатів.

Отже, розглянувши особливості обліку результатів діяльності в зарубіжних країнах і відповідно до МСФЗ дохід визнається як збільшення економічних вигод протягом облікового періоду у вигляді надходження або збільшення корисності активів чи зменшення зобов'язань, що веде до збільшення власного капіталу, крім випадків, пов'язаних із внесками учасників власного капіталу.

В кожній країні визнання доходу відбувається відповідно до власних нормативних документів, проте є два спільні критерії: суму доходу можна достовірно визначити; очікується надходження майбутніх економічних вигод. Щодо витрат, то в кожній країні їх відображення зумовлене тим, яку систему обліку використовує підприємство: директ-костинг або стандарт-кост, які витрати включають до собівартості, а які ні. Кінцевий фінансовий результат загалом можна розрахувати шляхом віднімання від отриманих доходів понесені витрати.

1.3 Концептуальні основи управління фінансовими результатами підприємства

Для здійснення ефективного управління фінансовими результатами на підприємстві необхідно обрати певну модель, тобто стратегію, якою має керуватися менеджмент при обранні напрямку здійснення тих чи інших заходів при зміні обставин. Модель управління фінансовими результатами нерозривно пов'язана зі всіма складовими фінансового менеджменту на підприємстві і є методологічною основою прийняття управлінських рішень.

При виборі моделі управління фінансовими результатами менеджер повинен

враховувати ряд чинників, які пов'язані з особливостями господарювання підприємства, його фінансовими можливостями та загальною стратегією розвитку. Тому, процес моделювання є досить актуальним в даний час, адже вдало вибрана модель є запорукою життєздатності підприємства в майбутньому періоді.

Проблемі управління фінансовими результатами на підприємстві присвячено досить багато праць вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Бланка І. А., Волкова Д., Коріньєва В., Кривицької О. Р., Худи В.В., Цал-Цалко Ю.С.

Модель управління фінансовими результатами підприємства представляє собою сукупність взаємопов'язаних функціонально організаційних блоків, що пов'язані із вирішенням конкретних завдань, а також сукупність фінансово-математичних методів, які формують методологічну основу узгодження окремих блоків моделі. У свою чергу, метод управління фінансовими результатами підприємства можна визначити наступним чином: метод управління фінансовими результатами суб'єкта господарювання – сукупність конкретних методик, технологій, способів та прийомів обґрунтування управлінських фінансових рішень формування затрат та доходів підприємства, а також форм їх виконання з метою забезпечення прийнятного рівня рентабельності фінансово-господарської діяльності такого суб'єкта господарювання.

Порівнюючи особливості моделі управління фінансовими результатами суб'єкта господарювання з іншими функціонально-організаційними блоками фінансового менеджменту (наприклад, моделі управління грошовими потоками, управління структурою капіталу та іншими) можна визначити ряд особливостей, у тому числі:

- 1) об'єктом управління в моделі являється не факторний, а результуючий показник – фінансовий результат як результат взаємодії затрат суб'єкта господарювання та його доходів;
- 2) модель управління фінансовими результатами цілісно інтегрує функціонально-організаційні блоки інших моделей (наприклад, бюджетування, управління дебіторською заборгованістю та інші);
- 3) модель управління фінансовими результатами взаємоузгоджується з

потребами управління фінансуванням суб'єкта господарювання за рахунок власного капіталу;

4) управління фінансовими результатами підприємства базується, переважно, на методах фінансового контролінгу (наприклад: О/Р-аналіз, АВС-аналіз та інші) тощо.

Для вирішення проблеми підвищення ефективності управління формуванням фінансових результатів підприємств важливе значення має моделювання і створення автоматизованих процедур для проведення розрахунків фінансового результату. Саме такий підхід забезпечуватиме ефективність реалізації прикладної сторони дослідження.

Процес управління фінансовими результатами підприємства має відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети і основних задач цього управління. З цією метою за результатами дослідження пропонується використовувати структурно-логічну схему [8, 50] здійснення процесу управління фінансовими результатами підприємства (рис. 1.8).

Оцінка результативності управління фінансовими результатами підприємства має охоплювати всі основні аспекти цього управління. Для оцінки результативності управління формуванням фінансового результату пропонується використовувати показники як рентабельності, так і якості прибутку.

Необхідно прийняти до уваги наступні важливі аспекти:

1) рівень зростання показника якості позитивного фінансового результату не має обмежень, оскільки, перебуває у прямому зв'язку з прибутком від основної діяльності суб'єкта господарювання, динаміка якого, згідно нормативних змін, повинна зростати;

2) якість позитивного фінансового результату буде змінюватися відповідно до змін прибутку від основної діяльності підприємства;

3) між динамікою абсолютної величини збитку від основної діяльності та показника якості негативного фінансового результату спостерігається зворотна залежність;

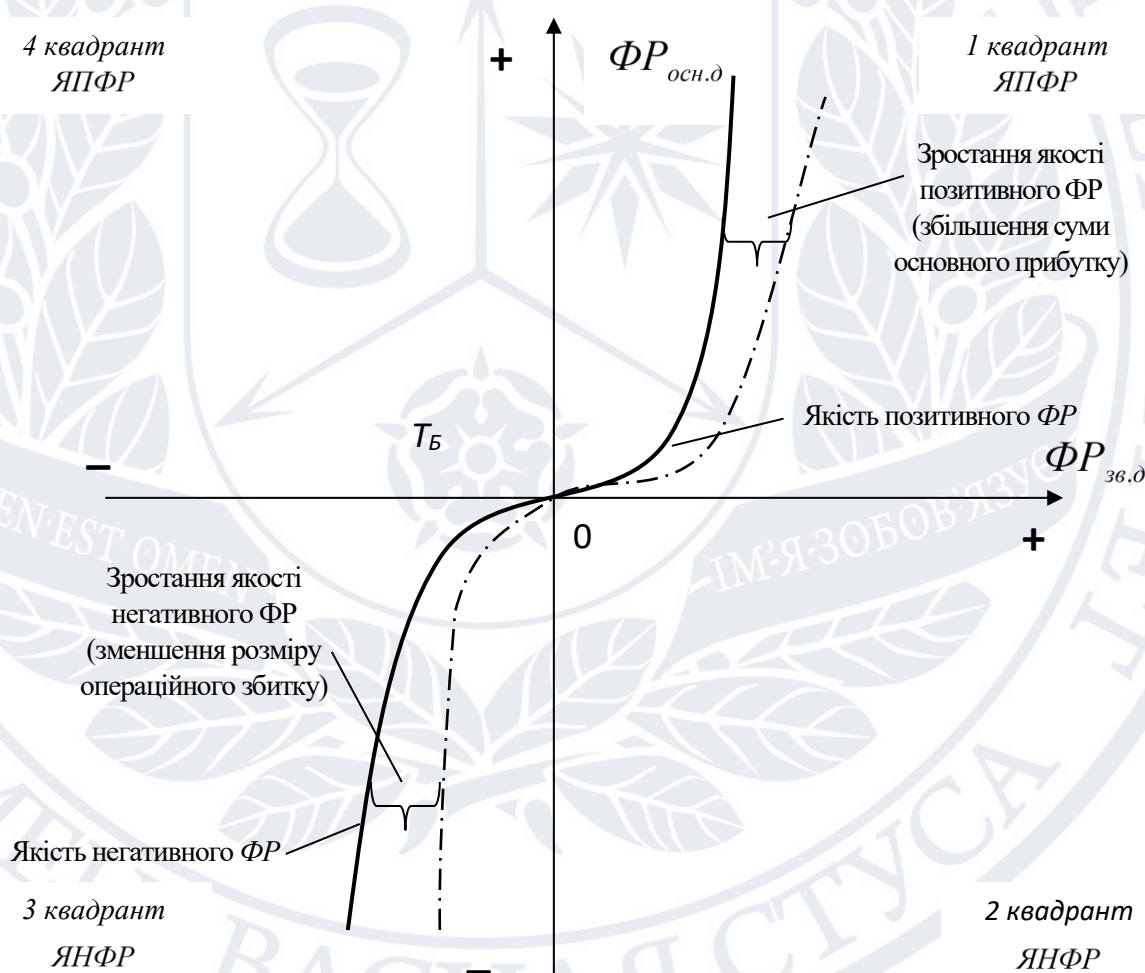
Рисунок 1.8 – Структурно-логічна схема процесу управління фінансовими результатами підприємства

Джерело: побудовано автором

4) максимальне зменшення збитку від основної діяльності буде свідчити про зростання якості негативного фінансового результату та наближення підприємства до точки беззбитковості основної діяльності. Тобто, діапазон зростання показника якості негативного фінансового результату обмежується рамками беззбиткового обороту основної діяльності підприємства;

5) після подолання підприємством точки беззбитковості основної діяльності, відкривається реальна можливість для підвищення якості позитивного фінансового результату суб'єкта господарювання.

Відобразимо динаміку показників якості фінансового результату (ЯПФР, ЯНФР) господарської діяльності підприємства (рис. 1.9).

Примітка. $\Phi P_{осн.д}$ – фінансовий результат від основної діяльності; ЯПФР – якість позитивного фінансового результату; ЯНФР – якість негативного фінансового результату; T_b – точка беззбитковості основної діяльності підприємства

Рисунок 1.9 – Динаміка якості фінансового результату господарської діяльності підприємства

Джерело: побудовано автором

Можливі варіанти впливу динаміки показників фінансового результату від основної та звичайної діяльності (до оподаткування) на рівень якості фінансового результату господарської діяльності промислового підприємства відобразимо на рис. 1.10.

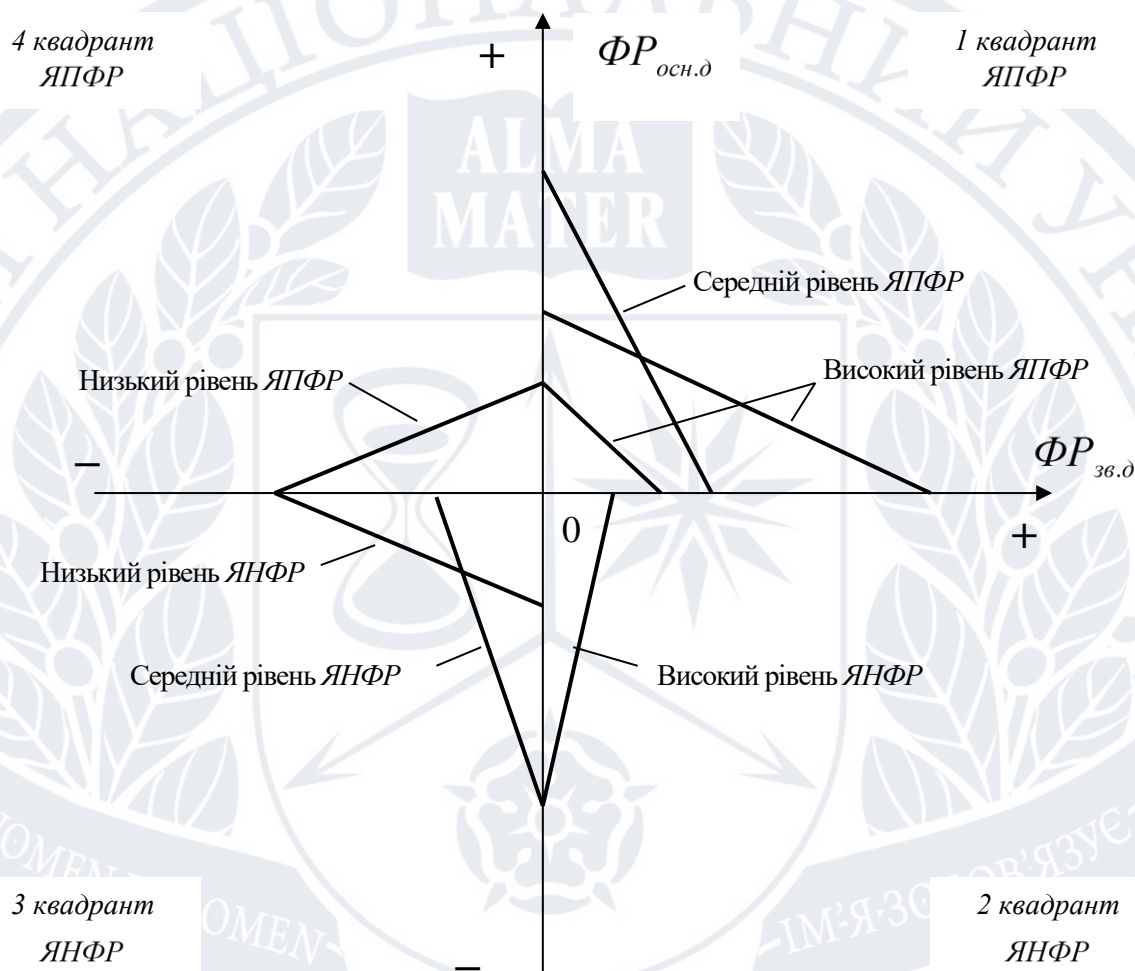

Рисунок 1.10 – Графічна інтерпретація оцінки якості фінансового результату підприємства

Джерело: побудовано автором

Привертає до себе увагу ситуація, яку характеризує низький рівень якості позитивного фінансового результату підприємства, який обумовлений наявністю прибутку від основної діяльності та збитку до оподаткування.

За таких умов, виникає цілком логічне запитання на предмет того, чому б не ідентифікувати такий показник як якість негативного фінансового результату (збитку) підприємства? Здійснення такого кроку вважалося б хибним, адже

наявність суми прибутку від основної діяльності, свідчить не лише про певний рівень результативності та прибутковості даного виду діяльності, який до того ж, забезпечує основну частку доходу підприємства, а й про наявність реальної перспективної можливості забезпечення стійкої динаміки підвищення прибутковості основної та господарської діяльності промислового підприємства в цілому. Тому, наявність навіть незначної величини прибутку, а не збитку від основної діяльності, свідчить про те, що в підприємства є усі шанси для забезпечення стабільного зростання прибутковості господарської діяльності, а отже досягнення високого рівня якості позитивного фінансового результату.

Оцінка показника якості негативного фінансового результату здійснюється за трьома рівнями (високий (оптимальний), середній, низький), які відображають існуючий зворотний зв'язок між величиною якості та абсолютним розміром негативного фінансового результату господарської діяльності підприємства. Адже, стійка динаміка зменшення збитку від основної діяльності, сприятиме поступовому «відродженню» суб'єкта господарювання, що забезпечує підвищення рівня якості негативного фінансового результату та наближення підприємства до точки беззбитковості основної діяльності, при одночасному зниженні суми збитку до оподаткування.

Варіант, за якого рівень якості негативного фінансового результату ідентифікується як високий є можливим за наявності позитивного фінансового результату до оподаткування та збитку від основної діяльності підприємства, що свідчить про низьку результативність основного напряму діяльності та тимчасову ефективність іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання. Зауважимо, що існування подібної ситуації в практичних умовах діяльності промислового підприємства спостерігається дуже рідко, оскільки, прибутковість господарської діяльності забезпечується, переважно, за рахунок одержаного позитивного фінансового результату від основної діяльності, який у свою чергу, опосередковано впливає на фінансовий підсумок неопераційної (фінансової, інвестиційної) діяльності суб'єкта господарювання. Оцінка якості фінансового результату підприємства здійснимо в п. 2.3 магістерської роботи.

Таким чином, практичне впровадження моделі управління фінансовими результатами в господарський процес підприємств, в повній мірі сприяє досягненню головної мети та вирішенню ключових завдань управління фінансовими результатами, що є об'єктивною необхідною умовою забезпечення сталого зростання прибутковості, оптимальної мобілізації та реалізації потенціалу економічного розвитку підприємств впродовж довгострокового періоду їх господарської діяльності.

Висновки до розділу 1

Дослідивши теоретичні засади управління результатами діяльності промислового підприємства, дійшли таких висновків.

Результативність діяльності підприємств відображається у фінансово-економічних показниках, які найбільш точно характеризують матеріальне становище суб'єктів та дають уявлення про економічний потенціал їхнього розвитку. Фінансові результати являються основним підсумковим показником, який показує результативність діяльності.

Сучасна міжнародна практика економіки підприємства в основному виокремлює три головні підходи до трактування змісту фінансових результатів діяльності підприємства:

– перший, згідно якого різниця між вартістю чистих активів підприємства протягом звітного періоду становить фінансовий результат. При цьому чисті активи підприємства дорівнюють різниці між загальною вартістю майна підприємства та загальною сумою його заборгованостей і додаткових внесків власників;

– другий, згідно якого фінансовий результат діяльності підприємства дорівнює різниці між величинами його доходів і витрат діяльності протягом звітного періоду;

– третій, згідно якого показник фінансового результату визначається шляхом порівняння величини власного капіталу на початок звітного періоду

та на кінець звітної періоду.

Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання визначається широким колом чинників, які відбивають усі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємств. При цьому недоцільно і неможливо поділяти ці чинники на основні та другорядні. Кожен з них може як забезпечити високий рівень прибутку суб'єкта господарювання, так і спричинити істотні збитки.

Для здійснення ефективного управління фінансовими результатами на підприємстві необхідно обрати певну модель, тобто стратегію, якою має керуватися менеджмент при обранні напрямку здійснення тих чи інших заходів при зміні обставин. Модель управління фінансовими результатами нерозривно пов'язана зі всіма складовими фінансового менеджменту на підприємстві і є методологічною основою прийняття управлінських рішень.

Практичне впровадження моделі управління фінансовими результатами в господарський процес підприємств, в повній мірі сприяє досягненню головної мети та вирішенню ключових завдань управління фінансовими результатами, що є об'єктивною необхідною умовою забезпечення сталого зростання прибутковості, оптимальної мобілізації та реалізації потенціалу економічного розвитку підприємств впродовж довгострокового періоду їх господарської діяльності.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Організаційно-економічна характеристика АТ «Красилівський машинобудівний завод»

Красилівський машинобудівний завод – потужне підприємство машинобудівної галузі України. За тривалий час в історії заводу були і злети, і падіння: під час Великої Вітчизняної війни він був повністю зруйнований і лише силами колективу виробництво було відновлено. З кожним роком темпи зростання потужностей підприємства збільшувалися, зростали обсяги виробництва.

Історія Красилівського машинобудівного заводу веде відлік з відкриття невеликої майстерні по ремонту сільськогосподарського інвентарю в 1932 р. До початку Великої Вітчизняної війни в майстерні нараховувалося 10 верстатів, 32 силових двигуни з генератором, які були розташовані на площі в 110 м². Колектив працюючих складався з 50-ти осіб, обсяг виробництва за рік становив: капремонт автотранспортних двигунів – 150 шт., Ремонт автомашин – 20 шт.

У 1952-1963 рр. – відбулася перша реконструкція. Побудовано нові цехи загальною площею 5000 м²: складальний, механічний цех металоконструкції, киснева станція, електростанція. Реконструйовано ливарний цех, інструментальний ділянка і ділянка відділу головного механіка.

У 1957 р. Красилівські ремонтно-механічні майстерні були реорганізовані в Ремонтно-механічний завод, а у 1958 р. – в Машинобудівний завод.

1964-1970 рр. – відбулася друга реконструкція заводу, що передбачала побудову головного корпусу, енергетичного блоку та інших об'єктів. Внаслідок цього виробничі площі заводу складають 17000 м². З цього часу завод спеціалізується на виробництві навантажувачів.

У 1967 р. розпочато серійне виготовлення автоцистерн для перевезення спирту та живої риби; технологічного обладнання для заводів, що виготовляють бавовняне масло; ємностей для зберігання молока; печей для випалювання вапна.

У 1975 р. відбулася третя реконструкція заводу – побудований цех з німецьким обладнанням.

У 1986 р. було створено Красилівське виробниче об'єднання «Харчомаш», до складу якого входив Ізяславський завод «Харчомаш».

У липні 1993 р. підприємство виходить з об'єднання й існує як Красилівський машинобудівний завод. Потім протягом 2005-2006 рр. зі складу заводу були виокремлені: ТОВ «Петрометал-Красилів» (2005 р.), ЗАТ «Красилівагромаш» (2005 р.), ТОВ «Завод АТОНМАШ» (2006 р.).

В кінці 2018 р. на виконання вимог чинного законодавства, зокрема Закону України «Про акціонерні товариства», було зареєстровано нову редакцію статуту Товариства, в якому зазначається змінений тип акціонерного товариства з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство, а також змінені повне найменування юридичної особи з ПАТ «Красилівський машинобудівний завод» на АТ «Красилівський машинобудівний завод».

Видокремленими структурними підрозділами АТ «Красилівський машинобудівний завод» є:

Дочірнє підприємство «Котломаш» - 100 % капіталу належить заводу;

Дочірнє підприємство «Красилівхіммаш» - 100 % капіталу належить заводу.

Сьогодні АТ «Красилівський машинобудівний завод» безпосередньо здійснює такі основні види фінансово-господарської діяльності:

- надання в оренду власних будівель, споруд, виробничого обладнання та техніки;

- енергозабезпечення наданих в оренду власних будівель, споруд, виробничого обладнання та техніки, що включає їх забезпечення

електроенергією, газом та водою для соціально-побутових потреб працівників.

Структура доходу, що отримана АТ «Красилівський машинобудівний завод» щодо виробництва та реалізації основних видів продукції у 2021 р. представлена на рис. 2.1.

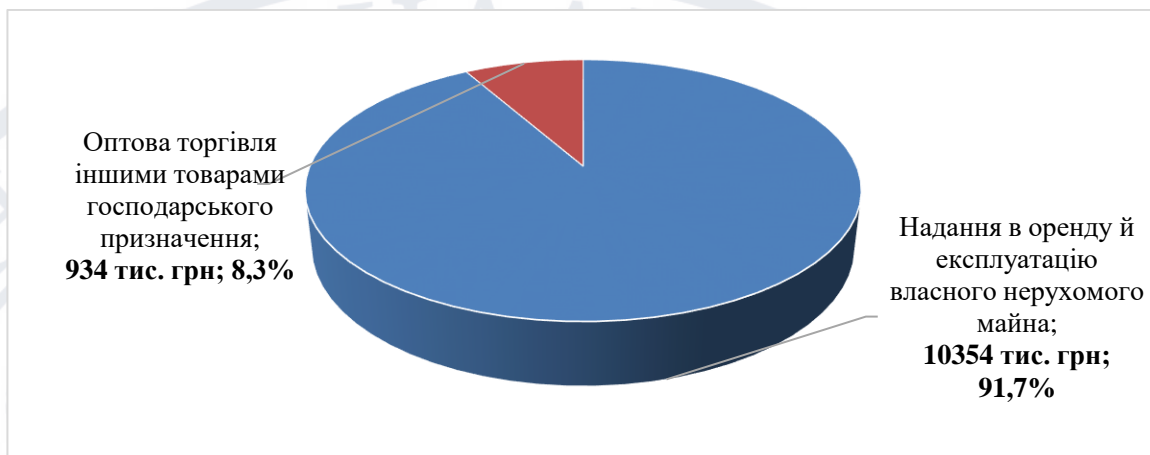

Рисунок 2.1 – Структура доходу, що отримана АТ «Красилівський машинобудівний завод» щодо виробництва та реалізації основних видів продукції у 2021 р., %

Джерело: побудовано автором

Обсяг виробництва АТ «Красилівський машинобудівний завод» мав в цілому негативну динаміку (рис. 2.2).

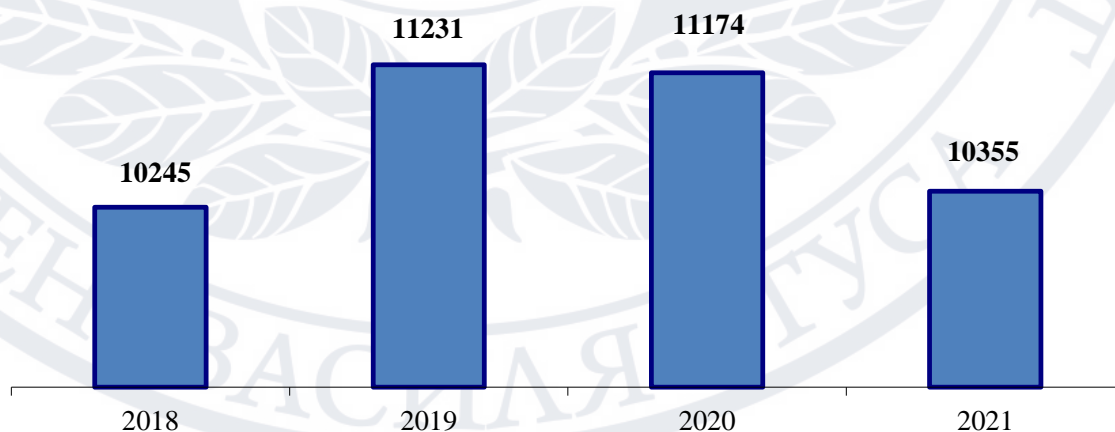

Рисунок 2.2 – Динаміка обсягу виробництва АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2006-2021 рр., тис.грн

Джерело: побудовано автором

За даними рис. 2.2 видно, що обсяг виробництва АТ «Красилівський машинобудівний завод» мав у цілому негативну динаміку за досліджений період. У 2021 р. обсяг виробництва знизився на 7,33% у порівнянні з попереднім роком, пояснюється зі зниженням платоспроможності споживачів.

Аналіз показників використання трудового потенціалу АТ «Красилівський машинобудівний завод», проведений за даними форми 1-ПВ «Звіт про працю» (табл. 2.1), встановлює зв'язок між темпами зростання продуктивності праці і середньою заробітною платою.

Таблиця 2.1 – Динаміка показників використання трудового потенціалу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Найменування показників	2019	2020	2021	Темпи росту (зменшення), %		
				2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
1. Обсяг реалізованих послуг, тис. грн	11231	11174	10355	99,5	92,7	92,2
2. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	20	18	15	90,0	83,3	75,0
3. Продуктивність праці робітників підприємства, тис. грн / осіб	561,6	620,8	690,3	110,5	111,2	122,9
4. ФОП	тис. грн	1434	1384	96,6	96,5	93,3
	% від виробництва	12,8	13,4	97,1	104,1	101,2
5. Середньомісячна заробітна плата працівника підприємства, грн	6183	6639	7689	107,4	115,8	124,3

Джерело: складено автором

Дані таблиці 2.1 свідчать про збільшення продуктивності праці працівника підприємства. За досліджений період продуктивність праці працівника АТ «Красилівський машинобудівний завод» збільшилася на 22,9%. Стосовно середньомісячної зарплати робітників товариства, слід зазначити, що її рівень в 2021 р. склав 7689 грн, що на 24,3% більше ніж в 2019 р. Це пояснюється збільшенням інтенсивності роботи працівників

підприємства за досліджений період.

Наступним етапом оцінки виробничої діяльності підприємства є вивчення стану фондів. Аналіз відповідної звітності дозволив констатувати, що за період в 2021 р. на підприємстві найбільшу питому вагу в структурі основних засобів займають машини та обладнання (рис. 2.3).

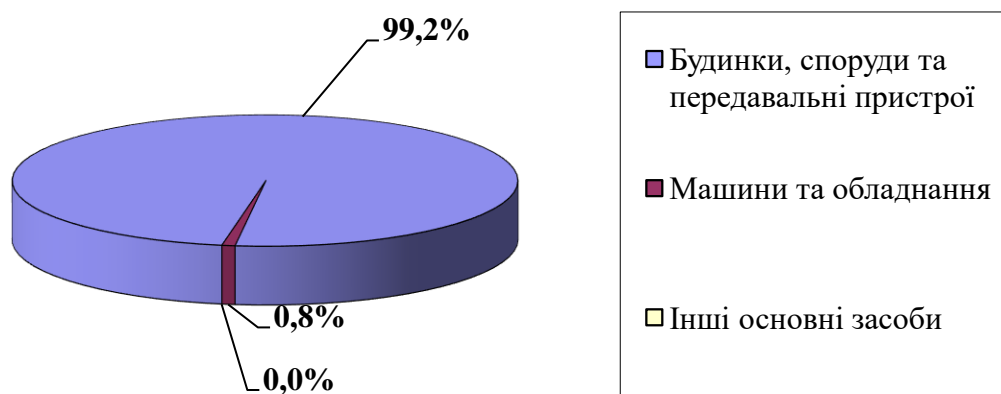

Рисунок 2.3 – Структура основних засобів АТ «Красилівський машинобудівний завод» у 2021 р. за залишковою вартістю, %

Джерело: побудовано автором

Наступним етапом аналізу є вивчення ефективності використання та технічного стану основних засобів АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Показники ефективності використання та технічного стану основних засобів АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Показники	Роки			Темпи зростання (зменшення), %		
	2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
Фондовіддача	0,17	0,17	0,16	99,4	93,8	93,2
Фондомісткість	5,76	5,80	6,19	100,6	106,7	107,3
Фондоозброєність праці, тис. грн. / осіб	3236,6	3600,6	4270,5	111,2	118,6	131,9
Коефіцієнт зносу	0,61	0,61	0,62	100,3	100,9	101,2
Коефіцієнт придатності	0,39	0,39	0,38	99,5	98,5	98,1
Рівень рентабельності (збитковості) основних фондів, %	0,36	0,07	-0,21	20,2	-292,9	-59,2

Джерело: складено та розраховано автором

Слід зазначити, що данні таблиці 2.2 свідчать про той факт, що основні засоби АТ «Красилівський машинобудівний завод» використовувало неефективно протягом всього дослідженого періоду. Причому слід відмітити не тільки низький рівень фондодачі, більш ніж вп'ятеро менший за нормативний рівень, але й негативну тенденцію, що пов'язано з відсутністю виробничої діяльності на підприємстві і отримання доходів виключно через надання майна товариства в оренду.

Щодо показника забезпеченості персоналу основними виробничими засобами, то узагальнюючим показником, що характеризує рівень забезпеченості основними виробничими фондами, є фондоозброєність праці. Протягом 2019-2021 рр. забезпеченість персоналу основними засобами збільшилася на 31,9 % і становила 4270,5 тис. грн на одного працівника виключно через зменшення чисельності працівників підприємства..

Щодо технічного стану основних засобів АТ «Красилівський машинобудівний завод», то відсоток придатності їх залишається дуже низьким – 38 %. Ступінь зносу основних засобів АТ «Красилівський машинобудівний завод» на кінець 2021 р. за групами основних засобів складала: за будинками та спорудами 60%, машинами та обладнанням 73,7%, транспортними засобами 100%, іншими основними засобами 94%.

Аналіз елементів операційних витрат за 2019-2021 рр. показав (табл. А.1 Додатку А), що вони збільшилися на 1122 тис. грн або на 10,9 % за рахунок збільшення рівня інших операційних витрат на 1496 тис. грн або на 23,3 % та витрат на соціальні відрахування на 62 тис. грн або на 25,7 %. За всіма іншими статтями відбулося зменшення витрат: за матеріальними затратами на 64,7 %, за витратами на оплату праці на 6,7 %, за амортизацією на 7,5 %.

За даними табл. А.1 Додатку А видно, що протягом аналізованого періоду структура витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за елементами не змінилася. Протягом всього дослідженого періоду найбільшу питому вагу займали інші операційні витрати, що наочно відображає, що основним видом господарської діяльності було надання майна підприємства у

оренду.

Аналізуючи витрати АТ «Красилівський машинобудівний завод» за функціональною ознакою за 2019-2021 рр. (табл. А.2 Додатку А), можна констатувати зменшення всіх статей витрат на 23,6 %.

Протягом 2019-2021 рр. підприємство працювало нерентабельно тільки у 2021 р. В інші роки дослідженого періоду підприємство працювало прибутково. В 2021 р. АТ «Красилівський машинобудівний завод» зменшило рівень чистого фінансового результату діяльності на 477 тис. грн порівняно з 2020 р. і на 1292 тис. грн в цілому за досліджений період (рис. 2.4).

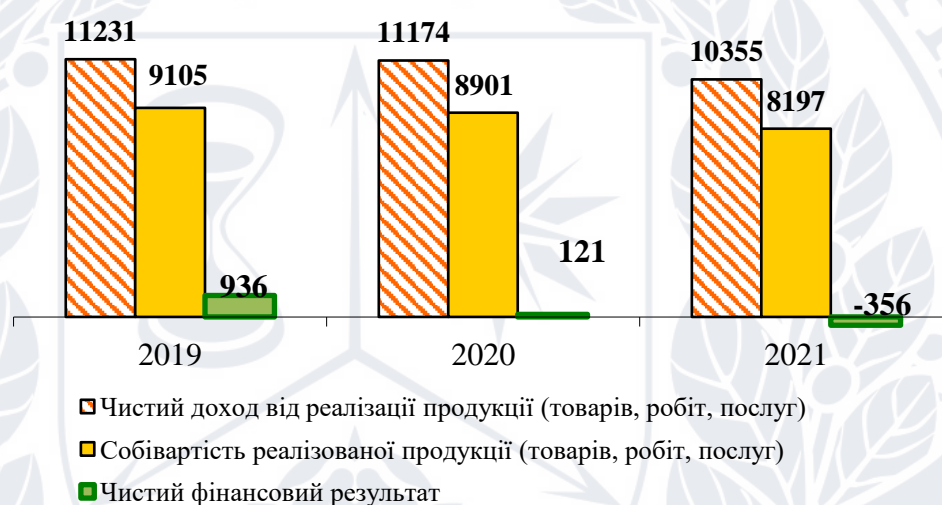

Рисунок 2.4 – Динаміка основних показників результативності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр., тис.грн

Джерело: побудовано автором

Важливим етапом аналізу діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод» є аналіз його фінансового стану. Для цього сформована система показників, які згруповані за критеріями ліквідності, фінансової стійкості, ефективності діяльності й інтенсивності використання ресурсів.

Показники рентабельності відображають наскільки ефективно підприємство використовує свої кошти, з метою отримання прибутку. Виходячи з того, з чим порівнюється виробничий показник прибутку, виділяють дві групи показників рентабельності:

1) рентабельність продажів, а саме рентабельність реалізованої продукції, та чиста рентабельність реалізованої продукції.

2) рентабельність капіталу або інвестицій, а саме рентабельність сукупного і власного капіталу.

Показники рентабельності характеризують фінансові результати й ефективність діяльності підприємства.

Так як рентабельність є відносним фінансовим результатом діяльності підприємства, то аналіз показників рентабельності АТ «Красилівський машинобудівний завод» проведемо в пункті 2.3 кваліфікаційної магістерської роботи.

Аналітичні показники майнового стану призначені для експрес-оцінювання стану та структури ресурсів підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз показників майнового стану АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Відхилення (+, -)		
				2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
Частка основних засобів в активах підприємства	0,376	0,380	0,367	0,004	-0,013	-0,010
Частка оборотних активів в загальному обсягу ресурсів	0,594	0,590	0,604	-0,004	0,014	0,010
Коефіцієнт мобільності активів	1,463	1,441	1,527	-0,023	0,086	0,063

Джерело: складено та розраховано автором

Протягом 2019-2021 рр. на підприємстві АТ «Красилівський машинобудівний завод», частка основних засобів в активах підприємства при зростаючих обсягах виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зменшилася і склала у 2021 р. 0,367, що на 0,01 пунктів менше рівня 2019 р. Коефіцієнт мобільності активів має позитивну тенденцію. У 2021 р., хоча його рівень зменшився порівняно з 2020 р. на 0,023 пунктів, однак збільшився за досліджений період склало на 0,063 пункти.

Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Вона пов'язана з рівнем залежності від кредиторів та інвесторів і характеризується співвідношенням власних і залучених коштів. Цей показник дає загальну оцінку фінансової стабільності.

У світовій і вітчизняній обліково-аналітичній практиці розроблено систему показників, що характеризують фінансову стабільність підприємства. Динаміка показників фінансової стійкості АТ «Красилівський машинобудівний завод» представлено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз загальних показників фінансової стійкості АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Показники	Норматив	2019	2020	2021	Відхилення (+, -)		
					2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними обіговими коштами	$\geq[0,6; 0,8]$	-0,428	-0,434	-0,410	-0,006	0,024	0,018
Коефіцієнт маневреності	$[0,5-0,7]$	-1,674	-1,665	-1,672	0,009	-0,008	0,002
Коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	0,152	0,154	0,148	0,002	-0,006	-0,004
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених джерел коштів	≥ 1	0,179	0,182	0,174	0,003	-0,008	-0,005

Джерело: складено та розраховано автором

За даними табл. 2.4 видно, що рівень коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними обіговими коштами АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр. знаходиться поза нормативним значенням, однак за досліджений період мав позитивну тенденцію, що перш за все з тим, що зменшується вартість оборотних активів.

Коефіцієнт автономії АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. менший за нормативне значення, що свідчить про неможливість покриття зобов'язань підприємства власними коштами та про збільшення ризику фінансових ускладнень в перспективі, що збільшує вразливість

підприємства щодо можливості погашення підприємством своїх зобов'язань.

У цілому можна зробити висновок щодо фінансової нестійкості АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Динамізм ринкової економіки, ставить перед підприємствами ще одну важливу умову успішної діяльності – це ліквідність активів підприємства, тому що в сучасних умовах виникають ситуації коли підприємству необхідно швидко перегрупувати кошти і саме від цього залежить, іноді навіть, питання життя організації (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Аналіз загальних показників ліквідності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Показники	Норматив	2019	2020	2021	Відхилення (+, -)		
					2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	[0,2-0,35]	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт критичної ліквідності	>0,7	0,087	0,076	0,086	-0,011	0,010	-0,001
Коефіцієнт покриття	>1,5	0,711	0,708	0,719	-0,003	0,011	0,008

Джерело: складено та розраховано автором

Загалом, аналізуючи коефіцієнти ліквідності на АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр., можна помітити такі особливості:

– протягом дослідженого періоду всі показники ліквідності знаходилися поза межами нормативних значень, що свідчить про неспроможність підприємства покрити короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів, дебіторської заборгованості та оборотних активів взагалі;

– у 2020 р. зменшилися всі показники платоспроможності, а у 2021 р. – вони всі збільшилися, що викликано збільшенням фінансових можливостей АТ «Красилівський машинобудівний завод».

Сучасні умови вимагають від підприємства більш активних дій для досягнення успіху. Цей аспект діяльності підприємства характеризується показником ділової активності підприємства.

Показники оборотності оборотного капіталу, в цілому, та окремих його елементів, дохідності капіталу, авансованого у виробництво, дозволяє оцінити ділову активність підприємства. Чим вищі показники оборотності капіталу, тим більші обсяги продажу та прибутку досягне підприємство і тим вища його ділова активність (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки загальних показників ділової активності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Відхилення (+, -)		
				2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	0,07	0,07	0,06	0,00	-0,01	-0,01
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	0,11	0,11	0,10	0,00	-0,01	-0,01
Період одного обороту оборотних коштів, днів	3320	3289	3720	-31	430	400
Коефіцієнт завантаження оборотних коштів (закріплення)	9,10	9,01	10,19	-0,08	1,18	1,10
Коефіцієнт ефективності (прибутковості) оборотних коштів	0,01	0,00	0,00	-0,01	0,00	-0,01
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	0,60	0,64	0,46	0,04	-0,17	-0,13
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	1,10	1,32	1,73	0,22	0,41	0,64
Період (термін) погашення дебіторської заборгованості, днів	333	276	211	-57	-66	-122
Період (термін) погашення кредиторської заборгованості, днів	611	574	787	-37	213	176
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, оборотів	0,93	0,89	0,63	-0,04	-0,27	-0,30
Тривалість оборотності матеріальних запасів, днів	391	408	581	17	173	190
Тривалість операційного циклу, днів	724	685	792	-40	107	67
Тривалість фінансового циклу, днів	113	111	5	-2	-106	-109

Джерело: складено та розраховано автором

Аналізуючи загальні показники ділової активності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр., треба зазначити, що загалом на підприємстві відбувалися негативні зміни.

Тривалості операційного циклу зросла на 67 днів через уповільнення оборотності матеріальних запасів, тривалість їх обороту збільшилася за досліджений період на 190 днів. Прискорення обертання дебіторської заборгованості на 0,64 оберти, що забезпечило зменшення тривалості обороту на 122 дні у 2019-2021 рр. трохи зменшило негативний вплив оборотності матеріальних запасів на тривалість операційного циклу, однак забезпечило цьому показнику негативну тенденцію: зростання його тривалості на 67 днів.

Щодо фінансового циклу АТ «Красилівський машинобудівний завод», за досліджений період відбулося зменшення його тривалості на 109 днів через зростання тривалості обертання кредиторської заборгованості на 176 днів.

В цілому фінансовий стан АТ «Красилівський машинобудівний завод» можна характеризувати як незадовільний.

2.2 Факторний аналіз фінансових результатів діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод»

Прибуток формується під впливом великої кількості взаємозв'язаних факторів, які впливають на результати діяльності підприємства різноспрямовано: одні – позитивно, інші – негативно. Більш того, негативну дію одних факторів здатний зменшити або навіть звести нанівець позитивний вплив інших. Різноманіття факторів не дозволяє їх чітко обмежити, що обумовлює їх групування. Враховуючи, що підприємство є одночасно і суб'єктом, і об'єктом економічних відносин, то найважливішим представляється розподіл їх на зовнішні і внутрішні.

Різноманіття факторів, що впливають на фінансовий результат, вимагає їх класифікації, яка в той же час має важливе значення для визначення основних напрямів пошуку резервів підвищення ефективності

господарювання.

Важливе значення має аналіз прибутку, який проводиться за окремими її джерелами. Особливу увагу в процесі аналізу прибутку слід звернути на факторний аналіз фінансового результату.

Факторний аналіз – це методика комплексного системного вивчення і вимірювання дії факторів на величину результативних показників.

Одним з прийомів проведення факторного аналізу є прийоми елімінавання – усунення, виключення дії всіх факторів на величину результативного показника, окрім одного.

В цьому випадку вплив факторних показників на фінансовий результат (результативний показник) можна представити у вигляді адитивної моделі:

$$ФР_ч = ЧД - C_{реал} + D_{ін.опер.} - V_{адмін} - V_{збут} - V_{ін.опер.} - V_{фін.} - V_{ін.} - B(Д)_{Ппр.}, \quad (2.1)$$

де $ФР_ч$ – чистий фінансовий результат;

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації;

$C_{реал}$ – собівартість реалізованої продукції;

$D_{ін.опер.}$ – інші операційні доходи;

$V_{адмін}$ – адміністративні витрати;

$V_{збут}$ – витрати на збут;

$V_{ін.опер.}$ – інші операційні витрати;

$V_{фін.}$ – фінансові витрати;

$V_{ін.}$ – інші витрати;

$B(Д)_{Ппр.}$ – витрати (дохід) податку на прибуток.

Як відомо, розмір чистого доходу від реалізації залежить від таких факторів, як ціна реалізованої продукції, питома вага кожного виду продукції в загальному обсягу реалізації і кількість реалізованої продукції. Таку залежність можна записати у вигляді наступної формули:

$$\text{ЧД} = Q_{\text{реал.}} \times d_{\text{реал.}} \times \text{Ц}, \quad (2.2)$$

де $Q_{\text{реал.}}$ – обсяг реалізації продукції;

$d_{\text{реал.}}$ – показник структури реалізованої продукції.

Ц – ціна продукції.

Факторна модель собівартості реалізованої продукції можна представити у вигляді такого виразу:

$$C_{\text{реал.}} = Q_{\text{вир.}} \times d_{\text{вир.}} \times V_{\text{змін}}, \quad (2.3)$$

де $Q_{\text{вир.}}$ – обсяг виробництва продукції;

$d_{\text{вир.}}$ – показник структури виробленої продукції.

$V_{\text{змін}}$ – змінні витрати на виробництво одиниці продукції.

Знаючи середній індекс цін, можна визначити вплив на розмір чистого прибутку: зміни цін, обсягу реалізованої продукції, обсягу виробленої продукції.

Загальна зміна чистого доходу від реалізації під впливом всіх факторів розраховується за формулою:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}^1 - \text{ЧД}^0, \quad (2.4)$$

де ЧД^1 – чистий дохід від реалізації звітного року;

ЧД^0 – чистий дохід від реалізації базисного року.

Ця зміна є результатом впливу двох факторів: ціни реалізації і обсягу реалізованої продукції (з урахуванням структури). Розрахунок впливу цих факторів можна визначити наступним чином:

– за рахунок зміни рівня цін:

$$\Delta \text{ЧД}^{\text{Ц}} = \text{ЧД}^1 - \frac{\text{ЧД}^1}{\text{Ц}}, \quad (2.5)$$

де $\Delta\text{ЧД}^{\text{Ц}}$ – зміна рівня чистого доходу від реалізації за рахунок зміни рівня цін;

$I_{\text{Ц}}$ – індекс цін.

– за рахунок зміни обсягу реалізації:

$$\Delta\text{ЧД}^{\text{Q}_{\text{реал}}} = \frac{\text{ЧД}^1}{I_{\text{Ц}}} - \text{ЧД}^0, \quad (2.6)$$

де $\Delta\text{ЧД}^{\text{Q}_{\text{реал}}}$ – зміна рівня чистого доходу від реалізації за рахунок зміни обсягу реалізації.

Аналогічним чином розраховується вплив факторів на собівартість реалізованої продукції.

Загальна зміна собівартості реалізованої продукції під впливом всіх факторів розраховується за формулою:

$$\Delta\text{C}_{\text{реал.}} = \text{C}_{\text{реал.}}^1 - \text{C}_{\text{реал.}}^0, \quad (2.7)$$

де $\text{C}_{\text{реал.}}^1$ – собівартість реалізованої продукції за звітний рік;

$\text{C}_{\text{реал.}}^0$ – собівартість реалізованої продукції за базисний рік.

Ця зміна є результатом впливу двох факторів:

– за рахунок зміни рівня цін:

$$\Delta\text{C}_{\text{реал.}}^{\text{Ц}} = \text{C}_{\text{реал.}}^1 - \frac{\text{C}_{\text{реал.}}^1}{I_{\text{Ц}}}, \quad (2.8)$$

де $\Delta\text{C}_{\text{реал.}}^{\text{Ц}}$ – зміна рівня собівартості реалізованої продукції за рахунок зміни рівня цін.

– за рахунок зміни обсягу виробництва:

$$\Delta\text{C}_{\text{реал.}}^{\text{Q}_{\text{вир}}} = \frac{\text{C}_{\text{реал.}}^1}{I_{\text{Ц}}} - \text{C}_{\text{реал.}}^0, \quad (2.9)$$

де $\Delta C_{\text{реал.}}^{Q_{\text{вир}}}$ – зміна рівня собівартості реалізованої продукції за рахунок зміни обсягу випуску продукції;

Таким чином, зміна цін вплинула на чистий фінансовий результат у складі двох показників: чистого доходу і собівартості.

Причому вплив зміни цін на розмір чистого фінансового результату в складі чистого доходу і собівартості носить різноспрямований характер: зростання сприяє зростанню чистого фінансового результату, а зростання собівартості сприяє зменшенню фінансового результату.

Методика зміни рівня чистого фінансового результату за рахунок всіх факторів наведена в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Фактори зміни чистого фінансового результату підприємства

Фактор зміни чистого фінансового результату	Алгоритм розрахунку
1. Зміна цін	$\Delta \Phi P_{\text{ч}}^{\text{ц}} = \Delta \text{ЧД}^{\text{ц}} - \Delta C_{\text{реал.}}^{\text{ц}}$
2. Зміна обсягу реалізації	$\Delta \Phi P_{\text{ч}}^{Q_{\text{реал.}}} = \Delta \text{ЧД}^{Q_{\text{реал.}}}$
3. Зміна обсягу надання послуг	$\Delta \Phi P_{\text{ч}}^{Q_{\text{вир.}}} = -\Delta C_{\text{реал.}}^{Q_{\text{вир.}}}$
4. Зміна рівня інших операційних доходів	$\Delta \Phi P_{\text{ч}}^{D_{\text{ін.опер.}}} = D_{\text{ін.опер.}}^1 - D_{\text{ін.опер.}}^0$
5. Зміна розмірів адміністративних витрат, витрат на збут і інших операційних витрат	$\Delta \Phi P_{\text{ч}}^B = -[(B_{\text{адмін.}}^1 + B_{\text{збут}}^1 + B_{\text{ін.опер.}}^1) - (B_{\text{адмін.}}^0 + B_{\text{збут}}^0 + B_{\text{ін.опер.}}^0)]$
6. Зміна рівня фінансових витрат	$\Delta \Phi P_{\text{ч}}^{B_{\text{фін.}}} = -(B_{\text{фін.}}^1 - B_{\text{фін.}}^0)$
7. Зміна рівня інших витрат	$\Delta \Phi P_{\text{ч}}^{B_{\text{ін.}}} = -(B_{\text{ін.}}^1 - B_{\text{ін.}}^0)$
10. Зміна рівня податку на прибуток	$\Delta \Phi P_{\text{ч}}^{B(D)_{\text{ппр.}}} = -(B(D)_{\text{ппр.}}^1 - B(D)_{\text{ппр.}}^0)$

Джерело: складено автором

Проведемо факторний аналіз чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. Розрахуємо вплив рівня цін на зміну фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» і наведемо розрахунок в таблиці 2.8.

За даними таблиці 2.8 видно, що за період 2019-2021 рр. зростання цін

сприяло підвищенню рівня чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» на 289,6 тис.грн.

Таблиця 2.8 – Аналіз впливу на рівень фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» рівня цін, тис. грн

Фактор зміни	Умовні позначки	2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
1. Загальна зміна чистого доходу	$\Delta ЧД$	-57	-819	-876
за рахунок зміни рівня цін	$\Delta ЧД^Ц$	532,1	941,4	1389,6
за рахунок зміни обсягу реалізації	$\Delta ЧД^{Q_{реал}}$	-589,1	-1760,4	-2265,6
2. Загальна зміна собівартості реалізованих послуг	$\Delta C_{реал.}$	-204	-704	-908
за рахунок зміни рівня цін	$\Delta C_{реал.}^Ц$	423,9	745,2	1100,0
за рахунок зміни обсягу послуг	$\Delta C_{реал.}^{Q_{вир}}$	-627,9	-1449,2	-2008,0
3. Зміна чистого прибутку за рахунок зміни цін	$\Delta ФР^Ц$	108,2	196,2	289,6

Джерело: складено та розраховано автором

Визначимо вплив факторів на зміну рівня чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» та узагальнимо результати аналізу (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Факторний аналіз чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр., тис. грн

Фактор зміни чистого фінансового результату	Умовні позначки	$\Delta ФР_{ч}^{2020/2019}$	$\Delta ФР_{ч}^{2021/2020}$	$\Delta ФР_{ч}^{2021/2019}$
1. За рахунок зміни рівня цін	$\Delta ФР_{ч}^Ц$	108,2	196,2	289,6
2. За рахунок зміни обсягу реалізації	$\Delta ФР_{ч}^{Q_{реал}}$	-589,1	-1760,4	-2265,6
3. За рахунок зміни обсягу послуг	$\Delta ФР_{ч}^{Q_{вир}}$	627,9	1449,2	2008,0
4. Зміна рівня інших операційних доходів	$\Delta ФР_{ч}^{Д_{ін.опер.}}$	-1996	-4615	-6611
5. Зміна розмірів адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат	$\Delta ФР_{ч}^B$	1486	3215	4701
6. Зміна рівня фінансових витрат	$\Delta ФР_{ч}^{B_{фін.}}$	117	233	350
7. Зміна рівня інших витрат	$\Delta ФР_{ч}^{B_{ін.}}$	-747	778	31
8. Зміна рівня податку на прибуток	$\Delta ФР_{ч}^{B(Д)_{ппр.}}$	178	27	205
Загальна зміна чистого фінансового результату	$\Delta ФР_{ч}$	-815	-477	-1292

Джерело: складено та розраховано автором

За даними таблиці 2.9 можна зробити наступні висновки: рівень чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. зменшився на 1292 тис. грн за рахунок таких факторів:

зменшення рівня обсягу наданих послуг – на 2265,6 тис. грн;

зменшення рівня інших операційних доходів – на 6611 тис.грн;

Позитивно на рівень чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» у 2021 р. порівняно з 2019 р. вплинуло:

зростання цін збільшило рівень чистого фінансового результату на 289,6 тис.грн;

зменшення рівня адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат, що зменшило рівень прибутку на 4701 тис. грн;

зменшення рівня фінансових витрат – на 350 тис. грн;

збільшення рівня інших доходів – на 31 тис. грн;

зменшення рівня податку на прибуток – на 205 тис. грн.

Якщо сума фінансового результату показує абсолютний ефект від діяльності, то рентабельність характеризує міру цієї ефективності, тобто відносний ступінь прибутковості підприємства або продукції, що виробляється. Підприємство вважається рентабельним, якщо результати від реалізації продукції (робіт, послуг) покривають витрати виробництва (обігу) і утворюють суму прибутку, достатню для нормального функціонування підприємства. Економічна сутність рентабельності може бути розкрита тільки через характеристику системи показників. Загальний їхній зміст – визначення суми прибутку з однієї гривні вкладеного капіталу. У загальній формі рентабельність розраховують як відношення прибутку до витрат чи застосованих ресурсів (капіталу) і являє собою ефективність виробництва. Величина і динаміка рентабельності характеризує ступінь ділової активності підприємства та його фінансове благополуччя.

Ефективність виробництва визначає рівень фінансово-економічних результатів і має полігамність визначення і застосування для аналітичних оцінок та управлінських рішень. З огляду на це важливим є відокремлювання за окремими ознаками

відповідних видів ефективності, кожен з яких має певне практичне значення для системи господарювання.

З метою аналізу рентабельності підприємства були розраховані такі показники:

1. Рентабельність продукції за прибутком від операційної діяльності показує, скільки фінансовий результат від операційної діяльності припадає на одиницю витрат реалізованої продукції і розраховується наступним чином:

$$ROM = \frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Витрати реалізованої продукції}} \times 100 \quad (2.10)$$

2. Рентабельність активів показує, скільки прибутку до оподаткування припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи і розраховується за формулою:

$$ROA = \frac{\text{Фінансовий результат до оподаткування}}{\text{Активи}} \times 100 \quad (2.11)$$

3. Рентабельність власного капіталу показує скільки припадає чистого фінансового результату на одиницю власного капіталу і розраховується як:

$$ROE = \frac{\text{Чистий фінансовий результат}}{\text{Власний капітал}} \times 100 \quad (2.12)$$

4. Рентабельність продажів показує ефективність виробничої діяльності, а також ефективність політики ціноутворення:

$$ROS = \frac{\text{Чистий фінансовий результат}}{\text{Чистий дохід}} \times 100 \quad (2.13)$$

5. Фондорентабельність або рентабельність необоротних активів:

$$R_{HA} = \frac{\text{Фінансовий результат до оподаткування}}{\text{Необоротні активи}} \times 100 \quad (2.14)$$

Проведемо аналіз рентабельності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Аналіз показників рентабельності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр., %

Показники	2019	2020	2021	Відхилення (+, -)		
				2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
Рентабельність продукції	17,11	13,43	-3,91	-3,68	-17,33	-21,02
Рентабельність (збитковість) активів	0,66	0,09	-0,20	-0,58	-0,29	-0,87
Рентабельність (збитковість) власного капіталу	3,59	0,46	-1,38	-3,12	-1,84	-4,96
Рентабельність продажів	8,33	1,08	-3,44	-7,25	-4,52	-11,77
Рентабельність необоротних активів	1,63	0,21	-0,51	-1,42	-0,73	-2,15

Джерело: складено та розраховано автором

Проаналізувавши показники рентабельності зазначимо, що рентабельність активів свідчить на скільки ефективно та прибутково підприємство використовує ресурси підприємства. За досліджений період АТ «Красилівський машинобудівний завод» неефективно використало кошти. У 2019-2020рр. її рівень був дуже низьким – менше відсотка, а у 2021 р. рівень рентабельності зменшився 0,87 % і мав від’ємне значення, що свідчить про збитковість використання майна підприємства у цьому році.

На підприємстві АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. рентабельність власного капіталу мала аналогічну тенденцію, що і показник рентабельності активів, однак негативним є те, що ефективність використання власного капіталу в 2021 р. мала від’ємне значення через отримання чистого збитку.

В свою чергу рентабельність реалізованих послуг характеризує кон’юнктуру ринку та сформоване співвідношення між рівнем цін на послуги підприємства й рівнем його витрат. Динаміка показника рентабельності реалізованих послуг за 2019-2021 рр. негативна, її рівень зменшився на 21,02 % за період.

Наведені показники рентабельності залежать від безлічі чинників. При аналізі коефіцієнтів рентабельності найбільш широке розповсюдження отримала факторна модель фірми «DuPont» [54; 58]. Призначення моделі – визначити чинники, які впливають на ефективність роботи підприємства та оцінити цей вплив. Оскільки існує велика кількість показників рентабельності, аналітики цієї фірми обрали один. На їх думку найважливіший – рентабельність власного капіталу. Для проведення аналізу необхідно змодельювати факторну модель коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Схематичне зображення моделі фірми «DuPont» зображено на рис. 2.5.

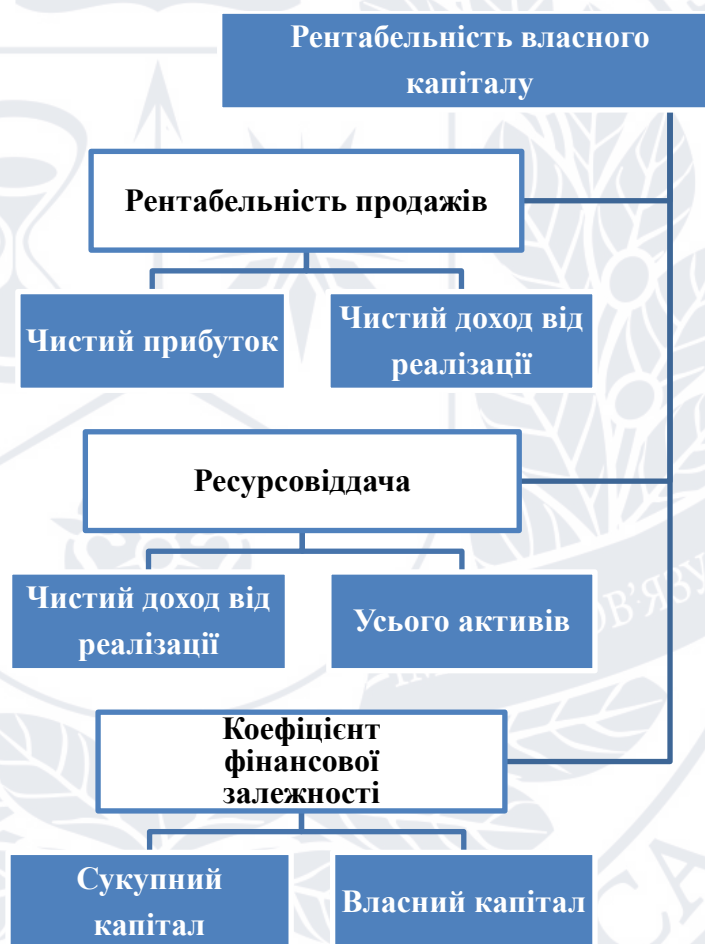

Рисунок 2.5 – Схема факторного аналізу фірми «DuPont»

Джерело: складено автором

З зазначеної моделі можемо зробити висновок, що рентабельність власного капіталу підприємства залежить від трьох чинників першого порядку: чистої рентабельності продажів, ресурсовіддачі та структури джерел коштів, які були

інвестовані в підприємство.

Важливість зазначених показників пояснюється тим, що вони в деякому значенні узагальнюють усі боки фінансово-господарської діяльності підприємства: перший чинник узагальнює звіт про фінансові результати, другий – актив балансу, третій – пасив балансу.

В основі зазначеної схеми аналізу закладена така детермінована модель:

$$ROE = \frac{\text{Чистий фінансовий результат}}{\text{Власний капітал}} = ROS \times P_{\text{від}} \times k_{\text{зал}} \quad (2.15)$$

$$ROS = \frac{\text{Чистий фінансовий результат}}{\text{Чистий дохід}} \times 100 \quad (2.16)$$

$$P_{\text{від}} = \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Активи}} \times 100 \quad (2.17)$$

$$k_{\text{зал}} = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}} \quad (2.18)$$

Для проведення факторного аналізу рентабельності підприємства можливе використання будь-яких прийомів елімінування. Використаємо один з найбільш простих – прийом абсолютних різниць.

Для зручності розрахунку впливу чинників на рентабельність власного капіталу побудуємо таблицю 2.11.

Таблиця 2.11 – Зміни коефіцієнта рентабельності власного капіталу та факторних показників АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр.

	Показник	2019	2020	2021	Відхилення (+,-)		
					2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
1	Чиста рентабельність продажів, %	8,334	1,083	-3,438	-7,251	-4,521	-11,772
2	Ресурсовіддача	0,065	0,066	0,059	0,000	-0,006	-0,006
3	Коефіцієнт фінансової залежності	6,587	6,504	6,751	-0,083	0,247	0,164
4	Рентабельність власного капіталу, %	3,586	0,461	-1,376	-3,124	-1,838	-4,962

Джерело: складено та розраховано автором

Загальне відхилення рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. становило -4,962 пункти.

Вплив на зміну рентабельності власного капіталу зміни показника чистої рентабельності продажів визначимо за формулою:

$$\Delta ROE^{\Delta ROS} = \Delta ROS \times P_{\text{від}}^0 \times k_{\text{зал}}^0 \quad (2.19)$$

Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни показника ресурсовіддачі розраховується за формулою:

$$\Delta ROE^{\Delta P_{\text{від}}} = ROS^1 \times \Delta P_{\text{від}} \times k_{\text{зал}}^0 \quad (2.20)$$

Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни коефіцієнта фінансової залежності визначається як:

$$\Delta ROE^{\Delta k_{\text{зал}}} = ROS^1 \times P_{\text{від}}^1 \times \Delta k_{\text{зал}} \quad (2.21)$$

Узагальнимо у таблиці 2.12 вплив чинників, які впливають на зміну показника рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Таблиця 2.12 – Вплив чинників на рентабельність власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Показники	Умовні позначки	$\Delta ROE^{2020/2019}$	$\Delta ROE^{2021/2020}$	$\Delta ROE^{2021/2019}$
Чиста рентабельність продажів	$\Delta ROE^{\Delta ROS}$	-3,120	-1,926	-5,065
Ресурсовіддача	$\Delta ROE^{\Delta ROS}$	0,001	0,139	0,136
Коефіцієнт фінансової залежності	$\Delta ROE^{\Delta k_{\text{зал}}}$	-0,006	-0,050	-0,033
Всього (зміна рентабельності власного капіталу)	ΔROE	-3,124	-1,838	-4,962

Джерело: складено та розраховано автором

Таким чином, за рахунок зростання ресурсовіддачі показник

рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр. збільшився на 0,136 %. Зменшення коефіцієнту фінансової залежності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. призвело до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,033 %.

Показник рентабельності продажів став чинником, що визначив тенденцію зміни рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. – його зменшення призвело до зменшення результативного показника на 5,065 %.

2.3 Методичний підхід до оцінки якості фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»

У ринкових умовах господарювання, які характеризуються досить розвинутим рівнем конкурентних відносин, кількісний показник фінансового результату є недостатньою підставою для прийняття ефективних управлінських рішень, які повинні бути спрямовані на забезпечення стабільних тенденцій позитивної динаміки результативності, платоспроможності, прибутковості, економічного розвитку промислового підприємства.

Вирішення таких актуальних проблем потребує впровадження у практику господарської діяльності підприємства категорії «якість фінансового результату», що вимагає формування теоретико-методологічного її обґрунтування.

Важливою проблемою в управлінні фінансовими результатами підприємств є досягнення не тільки відповідного рівня величини фінансового результату, але й достатнього рівня його якості на всіх етапах його проходження у процесі формування і використання. Зважаючи на те, що категорія фінансового результату за своїм змістовним наповненням є ширшою, ніж поняття прибуток, який виступає однією з форм прояву останньої, недослідженими залишаються питання теоретичного та методологічного обґрунтування поняття якості фінансового

результату господарської діяльності підприємства.

Величина фінансового результату, що відображається через абсолютні значення показників прибутку або збитку, вимагає формулювання визначення поняття якості фінансового результату, що характеризується категорію якості фінансового результату, залежно від форми прояву останнього.

Якість фінансового результату фінансової діяльності підприємства визначається одним із двох наступних показників: якості позитивного фінансового результату (прибутку) або якості негативного фінансового результату (збитку), які прямо пропорційно залежать від рівня результативності діяльності суб'єкта господарювання. Проблема сутності та оцінки якості фінансового результату є достатньо новою. Термін «якість фінансового результату» характеризує економічні відношення, що пов'язані з отриманням певного фінансового результату на якісній основі і відображають способи фінансового забезпечення та механізми взаємодії всіх основних елементів виробництва щодо досягнення поставленої мети [17].

У найбільш узагальненому вигляді якість фінансового результату «характеризує структуру джерел формування прибутку за усіма видами діяльності – операційною, інвестиційною, фінансовою» [17]. Так, відповідно до поглядів І.А. Бланка, висока якість прибутку супроводжується зростанням обсягів випуску продукції, зменшенням рівня витрат, а низька якість прибутку характеризується підвищенням цін на продукцію та незмінністю обсягів її випуску й реалізації в натуральних одиницях [7].

Вважаємо, що як для дослідження сутності категорії «якість фінансового результату», так і для оцінки її інтегрального рівня потрібно, по-перше, виділити в ній головний змістовний аспект, а по-друге, встановити чинники, які формують його величину. Виходячи з цього, якість фінансових ресурсів формується під впливом трьох основних чинників, а саме: процесу інноватизації підприємства [40, 41, 49]; ділової активності підприємства; процесу формування і забезпечення необхідної ринкової позиції підприємства.

Таким чином, будемо вважати, що змістовну сутність та кількісну оцінку

якості фінансового результату господарської діяльності найбільш достовірно буде відображати відношення показників фінансового результату від операційної діяльності та до оподаткування (2.22), що характеризує результативність, прибутковість, ступінь реалізації потенціалу економічного розвитку діяльності підприємства [4, 15, 16, 40, 41].

$$ЯФР = \frac{ФР_{\text{опер.д.}}}{ФР_{\text{до оподат.}}}, \quad (2.22)$$

де $ЯФР$ – якість фінансового результату діяльності підприємства;

$ФР_{\text{опер.д.}}$ – фінансовий результат від операційної діяльності;

$ФР_{\text{до оподат.}}$ – фінансовий результат до оподаткування.

Ураховуючи двоїсту природу показника фінансового результату, що відображається через абсолютну величину прибутку або збитку, виникає необхідність розробки формул для розрахунку якості позитивного (2.23) та негативного (2.24) фінансового результату діяльності підприємства:

$$ЯПФР = \frac{П_{\text{опер.д.}}}{ФР_{\text{до оподат.}}}, \quad (2.23)$$

де $ЯПФР$ – якість позитивного фінансового результату;

$П_{\text{опер.д.}}$ – прибуток від операційної діяльності.

$$ЯНФР = \frac{З_{\text{опер.д.}}}{ФР_{\text{до оподат.}}}, \quad (2.24)$$

де $З_{\text{опер.д.}}$ – збиток від операційної діяльності.

Таким чином, можна говорити про те, що управлінські рішення повинні бути спрямовані на оптимізацію показника якості фінансового результату шляхом забезпечення тенденції сталого зростання прибутку і зменшення розміру збитку від основної діяльності та до оподаткування підприємства, що

сприятиме повній мобілізації й реалізації потенціалу економічного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі його господарської діяльності.

Показник якості фінансового результату залежить від абсолютної величини фінансового результату від основної та звичайної (до оподаткування) діяльності комунального підприємства. Дане твердження дозволяє здійснити диференціацію кількісної оцінки якості фінансового результату, з виділенням певних критеріальних рівнів змістовного значення даного показника (рис. 2.5) [4; 15; 16].

Якість фінансового результату		Рівень якості фінансового результату		
		Високий	Середній	Низький
ПОЗИТИВНОГО	$\text{ЯПФР} = \frac{P_{\text{опер.д.}}}{P_{\text{до оподат.}}}$	$0 < \text{ЯПФР} \leq 1$ $\text{ЯПФР} \rightarrow \text{max}$ <i>Критерій:</i> $P_{\text{опер.д.}} \leq P_{\text{до оподат.}}$	$\text{ЯПФР} > 1$ $\text{ЯПФР} \rightarrow \text{max}$ <i>Критерій:</i> $P_{\text{опер.д.}} > P_{\text{до оподат.}}$	—
	$\text{ЯПФР} = \frac{P_{\text{опер.д.}}}{Z_{\text{до оподат.}}}$	—	—	$\text{ЯПФР} < 0$ $Z_{\text{до оподат.}} \rightarrow 0$ $\rightarrow \text{min}$ $\text{ЯПФР} \rightarrow \text{max}$ <i>Критерій:</i> $P_{\text{опер.д.}}, P_{\text{до оподат.}}$
ЗБИТКОВОГО	$\text{ЯНФР} = \frac{Z_{\text{опер.д.}}}{P_{\text{до оподат.}}}$	$\text{ЯНФР} < 0$ $Z_{\text{опер.д.}} \rightarrow 0 \rightarrow \text{min}$ $\text{ЯНФР} \rightarrow \text{max}$ <i>Критерій:</i> $Z_{\text{опер.д.}}, P_{\text{до оподат.}}$	—	—
	$\text{ЯНФР} = \frac{Z_{\text{опер.д.}}}{ Z_{\text{до оподат.}} }$	—	$\text{ЯНФР} < 0;$ $Z_{\text{опер.д.}}$ $Z_{\text{до оподат.}} \rightarrow 0$ $\rightarrow \text{min}$ $\text{ЯНФР} \rightarrow \text{max}$ <i>Критерій:</i> $Z_{\text{опер.д.}} > Z_{\text{до оподат.}}$	$\text{ЯНФР} < 0;$ $Z_{\text{опер.д.}}$ $Z_{\text{до оподат.}} \rightarrow 0$ $\rightarrow \text{min}$ $\text{ЯНФР} \rightarrow \text{max}$ <i>Критерій:</i> $Z_{\text{опер.д.}} \leq Z_{\text{до оподат.}}$

Рисунок 2.5 – Карта діагностики якості фінансового результату підприємства

Джерело: [4; 15; 16]

Оцінку якості фінансового результату необхідно здійснити за триступеневою критеріальною шкалою виміру, яка відображає діапазон рівнів якості фінансового результату (високий (оптимальний), середній, низький)

залежно від значення показників фінансового результату від основної та звичайної (до оподаткування) діяльності підприємства, які задовольняють вимоги відповідного критерію.

Оптимальному та середньому рівням якості позитивного фінансового результату буде відповідати позитивне (додатне) значення показника, який відображає ефективний, прибутковий господарський процес та свідчить про економічний розвиток підприємства. Але наявність показника якості позитивного фінансового результату, незважаючи на його від'ємне значення, свідчить про те, що у підприємства є усі необхідні умови та потенціал для забезпечення зростання результативності, прибутковості діяльності та сприяння економічному розвитку підприємства. Усі три рівні (високий, середній, низький) якості негативного фінансового результату будуть відображати наявність від'ємного значення результативного показника, що характеризуватиме відсутність чи низьку ефективність господарського процесу, тенденцію збитковості та економічного спаду суб'єкта господарювання.

Зменшення від'ємного значення абсолютного показника негативного фінансового результату до точки беззбиткового обороту є головним завданням при реалізації процедур управління фінансовими результатами підприємства.

Здійснимо оцінку якості фінансового результату господарської діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр. (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Оцінка якості фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021
ФР _{опер.д.} , тис. грн	1558	1195	-320
ФР _{до оподат.} , тис. грн	1141	148	-356
ЯФР	1,365	8,074	-0,899
Ідентифікація якості	ЯПФР	ЯПФР	ЯНФР
Рівень якості збитку	середній	середній	низький

Джерело: складено та розраховано автором

Відобразимо графічну інтерпретацію оцінки якості фінансового результату діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр. (рис. 2.6) [16].

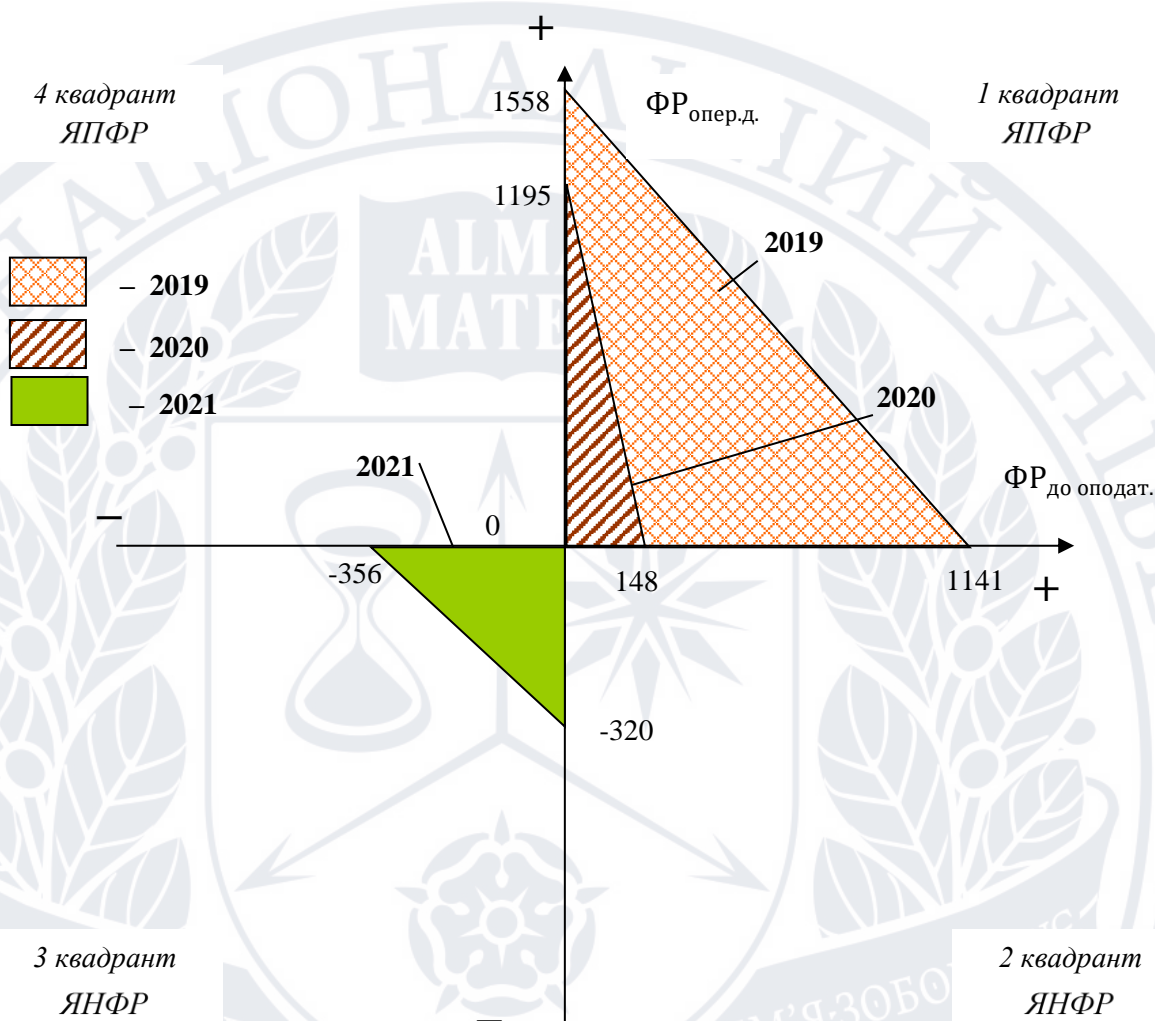

Рисунок 2.6 – Графічна інтерпретація оцінки якості фінансового результату діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр.

Джерело: складено та розраховано автором

За даними таблиці 2.13 та рис. 2.6 видно, що найнижчий рівень якості фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» мав в 2021 р., а найвищий – в 2019 р.

Отже, впровадження у практику фінансової діяльності підприємства категорії якості фінансового результату допоможе створити ключові

передумови для зростання результативності, прибутковості та забезпечення сталого економічного розвитку суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі. Раціональне, інтеграційне впровадження запропонованого показника в загальну систему управління підприємством буде сприяти не лише оптимізації даного процесу, але й відповідати стратегічним пріоритетам зростання конкурентоспроможності та розвитку економіки підприємства. Тобто наукову цінність перспективних досліджень будуть складати проблеми детального обґрунтування методики використання показника якості фінансового результату в межах управління фінансовими результатами діяльності підприємств.

Переваги запропонованих методів вимірювання показника якості фінансового результату підприємства полягають у тому, що вони дозволяють оцінювати його за конкретними напрямками діяльності.

Висновки до розділу 2

Аналіз фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод» дозволив зробити такі висновки.

АТ «Красилівський машинобудівний завод» безпосередньо здійснює такі основні види фінансово-господарської діяльності:

- надання в оренду власних будівель, споруд, виробничого обладнання та техніки;
- енергозабезпечення наданих в оренду власних будівель, споруд, виробничого обладнання та техніки, що включає їх забезпечення електроенергією, газом та водою для соціально-побутових потреб працівників.

Обсяг виробництва АТ «Красилівський машинобудівний завод» мав в цілому негативну динаміку. У 2021 р. обсяг виробництва знизився на 7,33% у порівнянні з попереднім роком, пояснюється зі зниженням платоспроможності споживачів.

Основні засоби АТ «Красилівський машинобудівний завод»

використовувало неефективно протягом всього дослідженого періоду. Причому слід відмітити не тільки низький рівень фондодачі, більш ніж в'ятеро менший за нормативний рівень, але й негативну тенденцію, що пов'язано з відсутністю виробничої діяльності на підприємстві і отримання доходів виключно через надання майна товариства в оренду.

Щодо технічного стану основних засобів АТ «Красилівський машинобудівний завод», то відсоток придатності їх залишається дуже низьким – 38 %. Ступінь зносу основних засобів АТ «Красилівський машинобудівний завод» на кінець 2021 р. за групами основних засобів складала: за будинками та спорудами 60%, машинами та обладнанням 73,7%, транспортними засобами 100%, іншими основними засобами 94%.

Аналіз елементів операційних витрат за 2019-2021 рр. показав, що вони збільшилися на 1122 тис. грн або на 10,9 % за рахунок збільшення рівня інших операційних витрат на 1496 тис. грн або на 23,3 % та витрат на соціальні відрахування на 62 тис. грн або на 25,7 %. За всіма іншими статтями відбулося зменшення витрат: за матеріальними затратами на 64,7 %, за витратами на оплату праці на 6,7 %, за амортизацією на 7,5 %.

Протягом аналізованого періоду структура витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за елементами не змінилася: найбільшу питому вагу займали інші операційні витрати, що наочно відображає, що основним видом господарської діяльності було надання майна підприємства у оренду.

Аналізуючи витрати АТ «Красилівський машинобудівний завод» за функціональною ознакою за 2019-2021 рр. можна констатувати зменшення всіх статей витрат на 23,6 %.

Протягом 2019-2021 рр. підприємство працювало нерентабельно тільки у 2021 р. В інші роки дослідженого періоду підприємство працювало прибутково. В 2021 р. АТ «Красилівський машинобудівний завод» зменшило рівень чистого фінансового результату діяльності на 477 тис. грн порівняно з 2020 р. і на 1292 тис. грн в цілому за досліджений період.

Результати аналізу фінансового стану АТ «Красилівський

машинобудівний завод» дозволили ідентифікувати його як незадовільний:

- показники ділової активності загалом на підприємстві мали негативні зміни. Тривалість операційного циклу зросла на 67 днів через уповільнення оборотності матеріальних запасів, тривалість їх обороту збільшилася за досліджений період на 190 днів. Прискорення обертання дебіторської заборгованості на 0,64 оберти, що забезпечило зменшення тривалості обороту на 122 дні у 2019-2021 рр. трохи зменшило негативний вплив оборотності матеріальних запасів на тривалість операційного циклу, однак забезпечило цьому показнику негативну тенденцію: зростання його тривалості на 67 днів.

Щодо фінансового циклу АТ «Красилівський машинобудівний завод», за досліджений період відбулося зменшення його тривалості на 109 днів через зростання тривалості обертання кредиторської заборгованості на 176 днів.

- коефіцієнти ліквідності протягом дослідженого періоду знаходилися поза межами нормативних значень, що свідчить про неспроможність підприємства покрити короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів, дебіторської заборгованості та оборотних активів взагалі;

- коефіцієнт автономії АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. менший за нормативне значення, що свідчить про неможливість покриття зобов'язань підприємства власними коштами та про збільшення ризику фінансових ускладнень в перспективі, що збільшує вразливість підприємства щодо можливості погашення підприємством своїх зобов'язань.

У цілому можна зробити висновок щодо фінансової нестійкості АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

За результатами факторного аналізу визначено, що рівень чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. зменшився на 1292 тис. грн за рахунок таких факторів:

зменшення рівня обсягу наданих послуг – на 2265,6 тис. грн;

зменшення рівня інших операційних доходів – на 6611 тис. грн;

Позитивно на рівень чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» у 2021 р. порівняно з 2019 р.

вплинуло:

зростання цін збільшило рівень чистого фінансового результату на 289,6 тис.грн;

зменшення рівня адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат, що зменшило рівень прибутку на 4701 тис. грн;

зменшення рівня фінансових витрат – на 350 тис. грн;

збільшення рівня інших доходів – на 31 тис. грн;

зменшення рівня податку на прибуток – на 205 тис. грн.

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу за моделлю Du Pont дозволив визначити загальне відхилення рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. на -4,962 пункти. За рахунок зростання ресурсовіддачі показник рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр. збільшився на 0,136 %. Зменшення коефіцієнту фінансової залежності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. призвело до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,033 %.

Показник рентабельності продажів став чинником, що визначив тенденцію зміни рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. – його зменшення призвело до зменшення результативного показника на 5,065 %.

У кваліфікаційній магістерській роботі здійснено оцінку якості фінансового результату господарської діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр. Виявлено, що найнижчий рівень якості фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» мав в 2021 р., а найвищий – в 2019 р.

Отже, впровадження у практику фінансової діяльності підприємства категорії якості фінансового результату допоможе створити ключові передумови для зростання результативності, прибутковості та забезпечення сталого економічного розвитку суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Моделювання фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»

Методологія моделювання фінансових результаті підприємств пов'язана з методами системного аналізу і прогнозування. Це стало можливим завдяки удосконаленню апарата економіко-математичного моделювання і використанню його в моделюванні складних систем.

Для аналізу рівня змінних витрат ($B_{зм}$), чистого доходу ($ЧД$), валового прибутку ($П_в$) і операційного фінансового результату ($\Phi P_{опер}$) можливо використати показники їх співвідношень щодо цінового ($РЧО$), натурального ($РВО$) і комбінованого ($РЗП$) факторів, а також моделі функціональних зв'язків впливу цін ($Ц_з$) і натуральних обсягів реалізації ($Q_з$) на фінансові результати господарської діяльності.

Якщо розглядати моделі розрахунків показників операційної діяльності взаємозв'язки ефекту їх зміни реалізуються за допомогою наступних показників (табл. 3.1) [4, с. 449-475].

Таблиця 3.1 – Показники взаємозв'язку ефекту їх зміни

Механізм розрахунку	Значення показника
$РЧО = \frac{ЧД}{\Phi P_{опер}}$	Показує, яка сума чистого доходу підприємства створює 1 гривню операційного фінансового результату
$РВО = \frac{ЧД - B_{зм}}{\Phi P_{опер}} = \frac{П_в}{\Phi P_{опер}}$	Показує, яка сума валового прибутку підприємства створює 1 гривню операційного фінансового результату
$РЗП = \frac{\Delta \Phi P_{опер}}{\Phi P_{опер}} =$ $= [(РЧО \times Ц_з) \times (1 + Q_з)] \times (РВО \times Q_з)$	Показує темп приросту (спаду) операційного фінансового результату від зміни цін і обсягів реалізації при заданому рівні $РЧО$ і $РВО$

Джерело: складено автором

Операційний, ціновий, натуральний і комбінований фактори впливу на формування фінансового результату показують у скільки разів темпи зміни фінансового результату перевищують темпи зміни чистого доходу, відповідно до зміни цін, натуральних обсягів реалізації і обох факторів разом при відповідних витратах.

Механізм застосування окремих показників формування операційного фінансового результату для моделювання чистого доходу і операційного фінансового результату розглянемо за допомогою показників, наведених в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Показники фінансових результатів господарювання АТ «Красилівський машинобудівний завод» АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр.

Показники за рядками звіту про фінансові результати	2019	2020	2021
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1. Чистий дохід	11231	11174	10355
2. Витрати операційної діяльності	17218	15528	11609
3. Змінні витрати (сума ряд. 2050, 2150)	9125	8917	8205
4. Постійні витрати (сума ряд. 2130, 2180)	8093	6611	3404
5. Інші операційні доходи	7545	5549	934
6. Фінансовий результат від операційної діяльності	1558	1195	-320
7. Валовий прибуток	2205	2273	2158
8. Рівень показників на 1 грн фінансового результату від операційної діяльності, грн:			
чистого доходу (<i>РЧО</i>) (п.1:п.6)	7,209	9,351	-32,359
валового прибутку (<i>РВО</i>) (п.7:п.6)	1,415	1,902	-6,744

Джерело: розраховано автором

Так, рівень чистого доходу дає можливість зміни чистого доходу за рахунок зміни тільки ціни щодо реалізованих об'єктів діяльності. Якщо операційні витрати не змінюються, то весь приріст чистого доходу за рахунок зміни цін перетворюється в операційний прибуток. На АТ «Красилівський машинобудівний завод» спостерігається велика різниця між рівнями *РЧО* та *РВО*, що відображає відносно великий вплив динаміки змінних витрат на динаміку операційного фінансового результату. Тому, при зростанні чистого

доходу за рахунок натурального обсягу реалізації, збільшення прибутку значно менше, ніж при збільшенні цін.

Проведемо аналіз впливу зміни ціни на фінансовий результат АТ «Красилівський машинобудівний завод» (рис. 3.1).

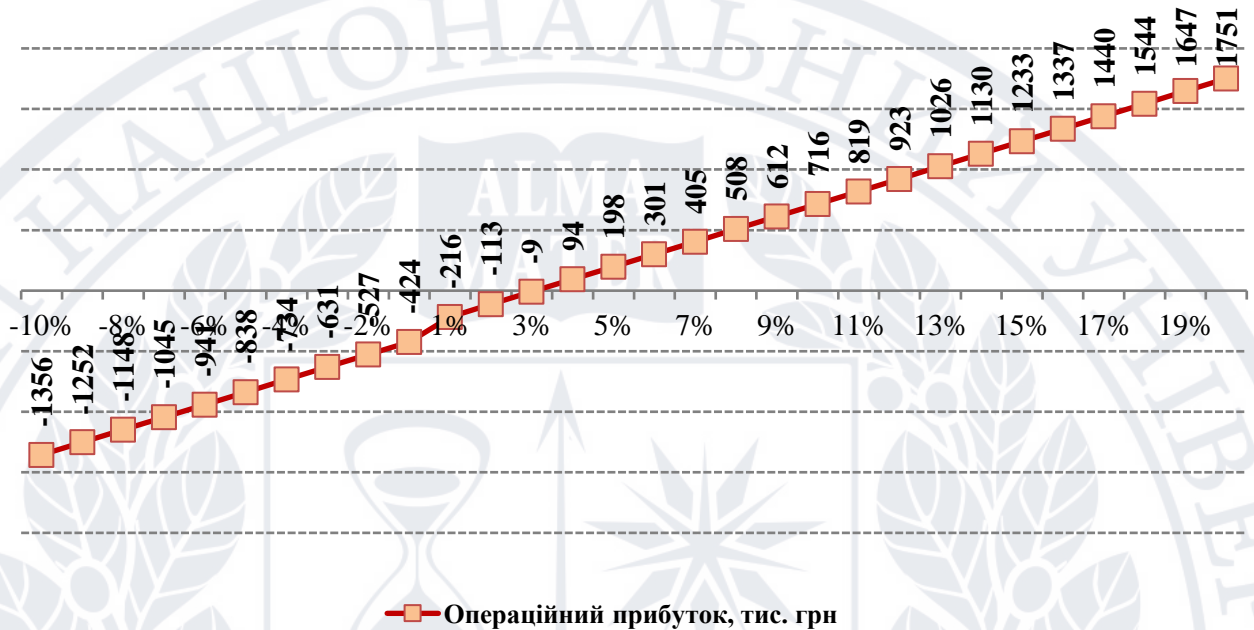

Рисунок 3.1 – Вплив зміни ціни на прибуток від операційної діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод»

Джерело: розраховано та побудовано автором

За даними рис. 3.1 можна зробити висновок, що підприємство отримає збитки лише в тому разі, якщо ціни збільшити на менше 4% підприємство продовживатиме отримувати збиток від операційної діяльності. Так, збільшення ціни на 3% забезпечить збиток від операційної діяльності у розмірі 9 тис. грн. Під час дослідження за основу бралися дані 2021 р., зокрема чистий дохід та прибуток підприємства.

Величина валового прибутку, яка створює на підприємстві кожен гривню операційного прибутку, характеризує функціональний зв'язок впливу на операційний прибуток зміни натуральних обсягів реалізації при одному і тому ж рівні загальної суми постійних витрат, цін та в розрахунку на одиницю змінних витрат.

Розроблений графік на рис 3.1 фактично відбиває вплив чистого доходу

на операційний прибуток АТ «Красилівський машинобудівний завод» показує, що навіть при збільшенні чистого доходу на 3 % підприємство отримає збитки в розмірі 9 тис. грн, а при зменшенні на 10% – в розмірі 1356 тис. грн. Тому, підприємство не повинно зменшувати темпи чистого доходу, а намагатися їх нарощувати шукаючи нових потенційних клієнтів.

Отже, застосувавши показники *РЧО* і *РВО* при моделюванні чистого доходу і операційного фінансового результату на АТ «Красилівський машинобудівний завод» можна виявити максимально можливе зниження чистого доходу для збереження беззбитковості підприємства, так як досліджуване підприємство 2021 р. мало збиток від операційної діяльності.

В реальних умовах господарювання відбувається одночасна зміна ціни і натурального обсягу реалізації, тому для оцінки даної ситуації використовують показник одночасного коригування зміни цін і натурального обсягу реалізації (*РЗП*) в межах наявних можливостей, які наводилися в таблиці 3.1.

Проведемо моделювання темпів і напряму зміни операційного фінансового результату для АТ «Красилівський машинобудівний завод», за умови, що ціна збільшиться на 25 %, а натуральний обсяг послуг на 10 %, значення *РЗП* становитиме:

$$РЗП = (-32,359 \times 0,25) \times (1 + 0,1) + (-6,794 \times 0,1) = -9,578$$

Отже, при заданій умові операційний фінансовий результат (збиток) АТ «Красилівський машинобудівний завод» зменшиться майже вдесятеро у порівнянні з 2021 р. При даному методі розрахунків на темп зміни фінансових результатів від реалізації не впливають абсолютні показники, а лише відносні величини.

3.2 Прогнозування фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод»

Прогнозування фінансових результатів на підприємстві АТ «Красилівський машинобудівний завод» відбувається у формі бюджетування. Бюджетування – процес планування майбутньої діяльності підприємства у вигляді системи бюджетів, послідовного виконання планів за допомогою цієї системи, аналізу виникаючих відхилень, ухвалення обґрунтованих управлінських рішень. Бюджет є кількісним віддзеркаленням плану, інструментом координації і контролю за його виконанням.

Основне завдання бюджетування полягає в підвищенні ефективності роботи підприємства на підставі цільової орієнтації і координації всіх подій, що охоплюють зміну господарських засобів і їх джерел, виявлення ризиків і зниження їх рівня, а так само підвищення гнучкості і функціонування підприємства.

Формування бюджету підприємства є основним інструментом короткострокового фінансового прогнозування, що визначає джерела і напрями використання грошових коштів. Бюджетний метод управління підприємством – це збалансованість доходу і витрати.

В процесі бюджетування діяльності підприємства розділяються поняття виробничого і фінансового бюджету, а так само бюджету капітальних інвестицій.

Виробничий бюджет – це план, в якому визначені цілі підрозділів і служб, нормативи з їх реалізації, завдання по обсягах ресурсів, що залучаються, і всім видам витрат, пов'язаних з виконанням завдань. У виробничому бюджеті поставлені завдання по доходах, витратах як всього підприємства так і його підрозділів, а так само планується маса прибутку, яку передбачається отримати в результаті діяльності підприємства.

Фінансовий бюджет – це фінансовий план, що охоплює всі сторони діяльності підприємства на конкретний період, в якому визначені вірогідні доходи і витрати, порядок здійснення розрахунків з постачальниками і

клієнтами, витрачання грошових коштів, що поступили, по операціях, приріст вартості підприємства. В рамках фінансового бюджету плануються фінансові потоки на коротші періоди, з врахуванням корегувань поточної діяльності.

На даному етапі кваліфікаційної магістерської роботи буде зроблений прогноз фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод» на 2022-2023 рр., а також проаналізована динаміка фінансових показників підприємства АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2021 рр. (табл. В.1 Додатку В).

Метою дослідження є розробка прогнозного звіту про фінансові результати на підставі вивчення динаміки показників. Для цього використовується аналіз часових рядів показників звіту з використанням методів регресійного аналізу.

Аналіз часових рядів складається з наступних етапів:

- визначаються доходи і витрати звіту про фінансові результати;
- визначаються рівняння регресії і прогнозні значення чистого доходу на 2022-2023 рр. за допомогою трендів в MS Excel;
- розраховуються прогнозні значення показників звіту про фінансові результати на 2022-2023 рр.

Нанесемо на кореляційне поле вихідні данні чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг та собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг і побудуємо лінії тренда (апроксимації) поліноміальної залежності з визначенням коефіцієнтів детермінації (рис. 3.2, рис. 3.3).

Спрогнозуємо рівень чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2022-2023 рр. за допомогою виявленого тренду в MS Excel (рис. 3.2).

За даними рис. 3.2 видно, що прогнозні значення чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг АТ «Красилівський машинобудівний завод» у 2022-2024 рр. складатимуть 16768 тис. грн; 21459 тис. грн та 19179 тис.грн відповідно.

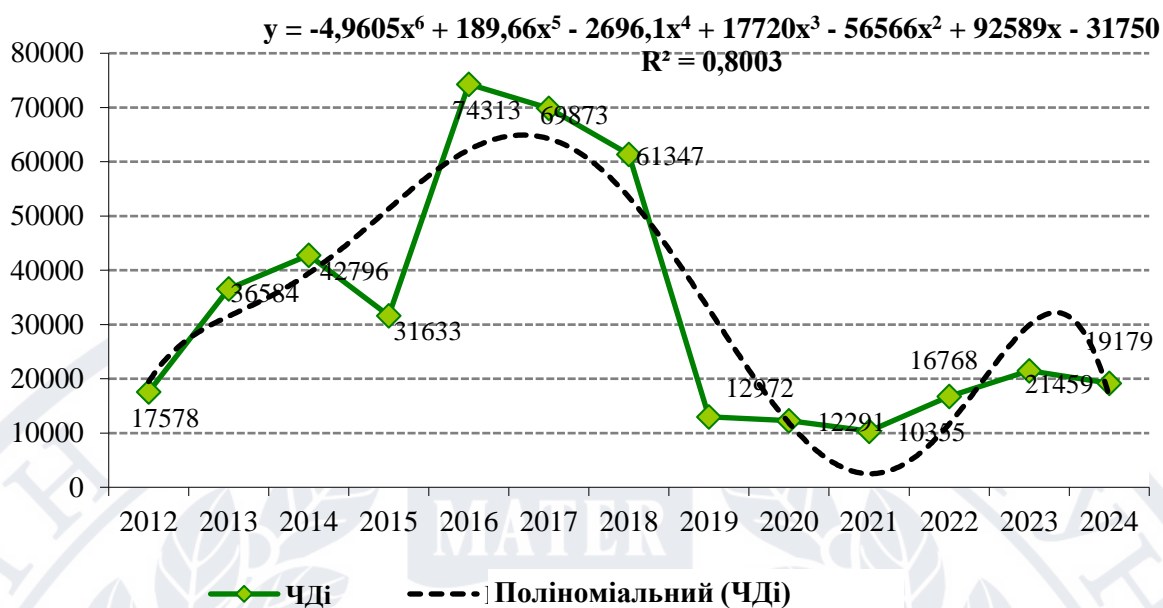

Рисунок 3.2 – Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2024 рр., тис.грн

Джерело: складено та розраховано автором

Спрогнозуємо рівень собівартості від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2022-2024 рр. за допомогою тренду в MS Excel (рис. 3.3).

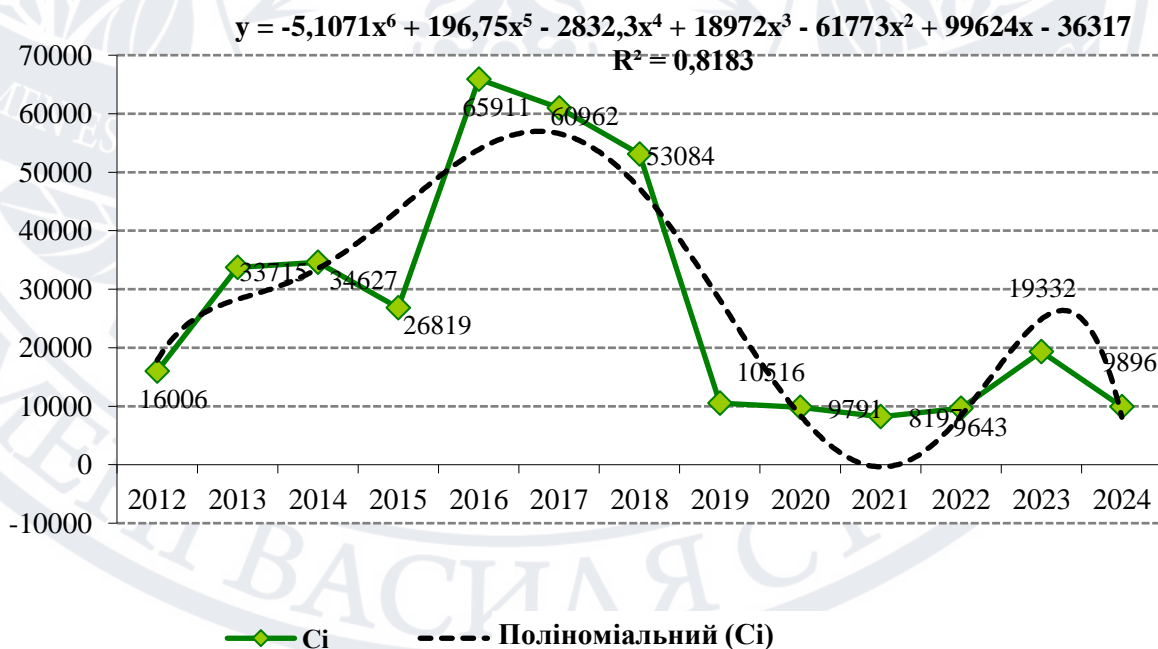

Рисунок 3.3 – Собівартість реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2024 рр., тис.грн

Джерело: складено та розраховано автором

Як видно на рис. 3.3 після побудови лінії тренда значення собівартості за останніх три роки мають неоднозначну тенденцію, після спаду лінії тренда показника в 2021 р. спостерігається збільшення рівнів собівартості у 2022 р. до 9643 тис. грн через зростання масштабів діяльності, зростання у 2023 р. до 19332 тис грн, та зростання у 2024 р. до 9896 тис. грн.

Нанесемо на кореляційне поле вихідні дані по інших операційних доходах з побудовою ліній тренда (апроксимації) залежностей з вказівкою коефіцієнта детерміації (рис. 3.3). Спрогнозуємо рівень інших операційних доходів АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2022-2024 рр. за в MS Excel (рис. 3.3).

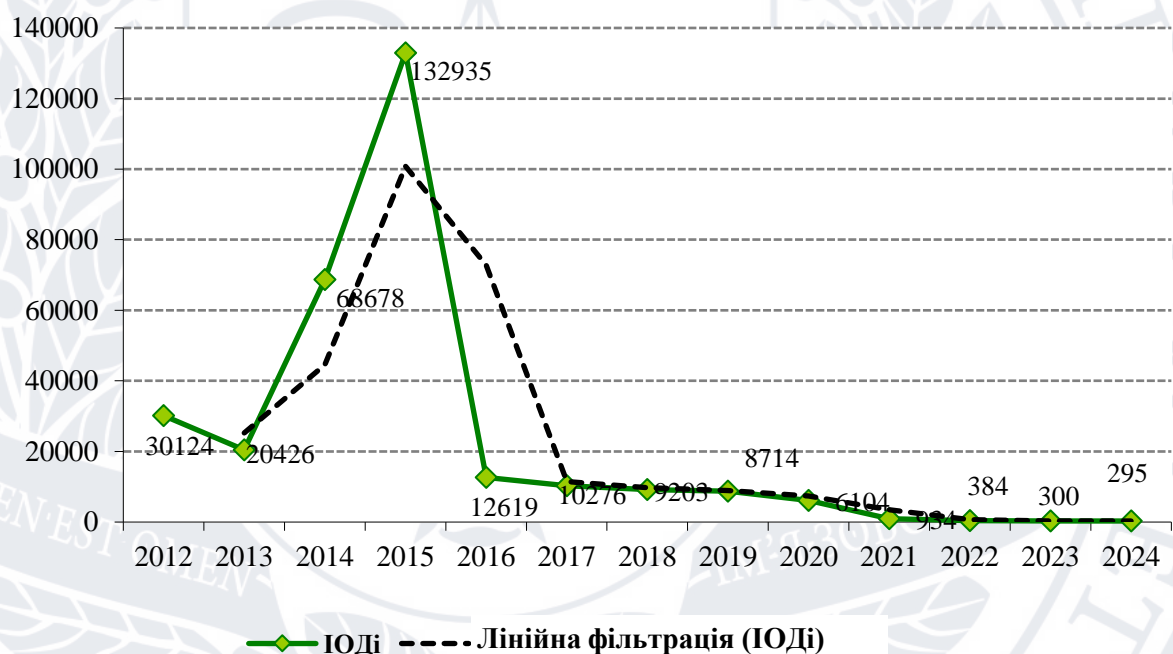

Рисунок 3.3 – Інші операційні доходи АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2024 рр., тис.грн

Джерело: складено та розраховано автором

Як видно на рис. 3.3 після побудови лінії тренда значення інших операційних доходів за останніх три роки спостерігається однозначна тенденція – зменшення в 2022 р. на 58,98 %, у 2023 р. ще на 21,9 % та у 2024 р. – ще на 1,7 %.

За даними рис. 3.3 видно, що прогнозні значення інших операційних

доходів АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2022-2024 рр. складатимуть 384 тис.грн; 300 тис. грн та 295 тис. грн відповідно.

Нанесемо на кореляційне поле значення адміністративних витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2021 рр. для визначення залежностей та спрогнозуємо їх рівень АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2022-2024 рр. за допомогою MS Excel (рис. 3.4).

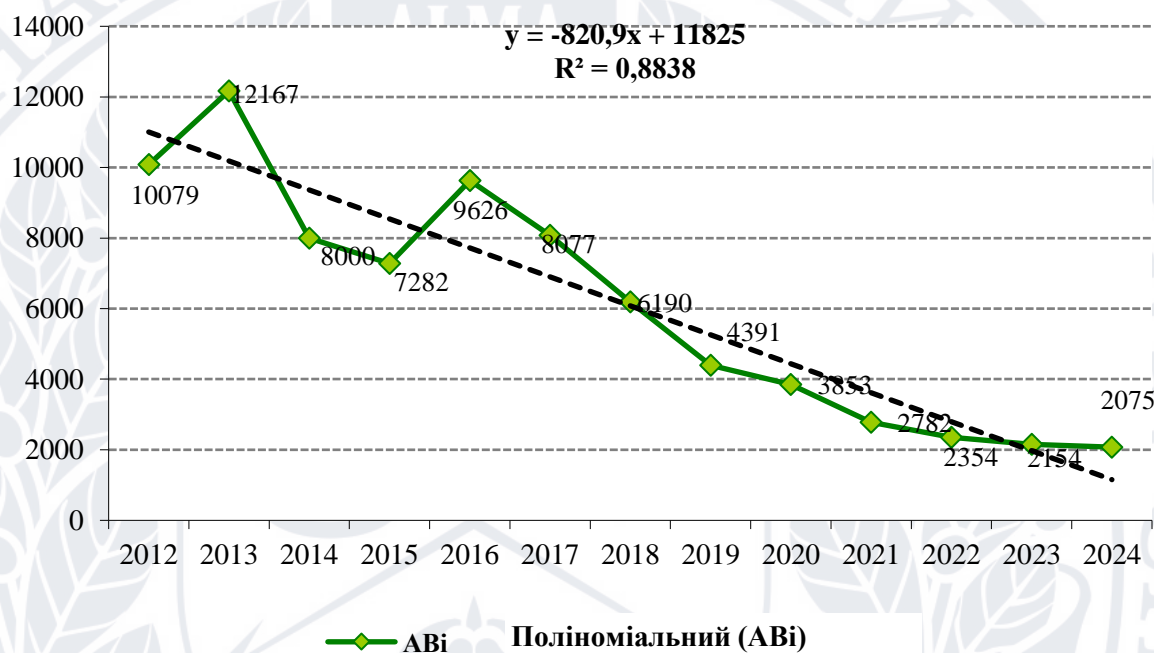

Рисунок 3.4 – Адміністративні витрати АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2024 рр., тис. грн

Джерело: складено та розраховано автором

Як видно на рис. 3.4 після побудови лінії тренда адміністративні витрати за останні три роки мали нисхідну тенденцію – зменшення у 2022-2024 рр.

За даними рис. 3.4 видно, що прогнозні значення адміністративних витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2022-2024 рр. складатимуть 2354 тис. грн; 2154 тис. грн та 2075 тис. грн відповідно.

Як видно з рис. 3.5 прогнозні значення витрат на збут АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2021 рр. складатимуть 24 тис. грн; 7 тис. грн та 4 тис. грн відповідно.

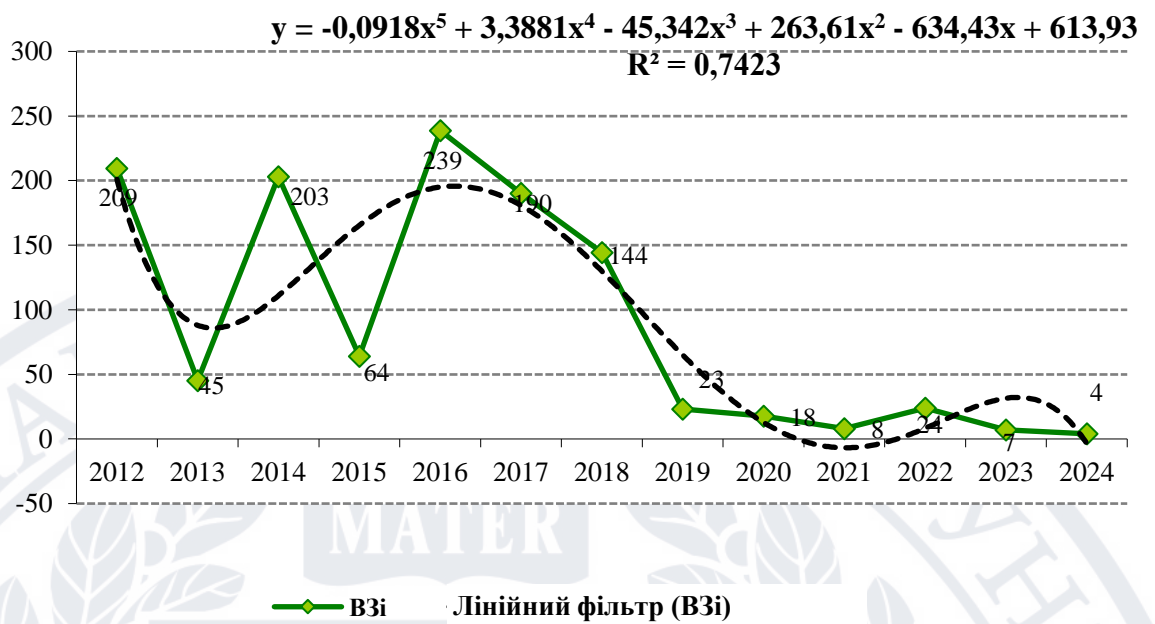

Рисунок 3.5 – Витрати на збут АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2024 рр., тис. грн

Джерело: складено та розраховано автором

Нанесемо на кореляційне поле значення інших операційних витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2021 рр. для визначення залежностей та спрогнозуємо рівень витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2022-2024 рр. за допомогою MS Excel (рис. 3.6).

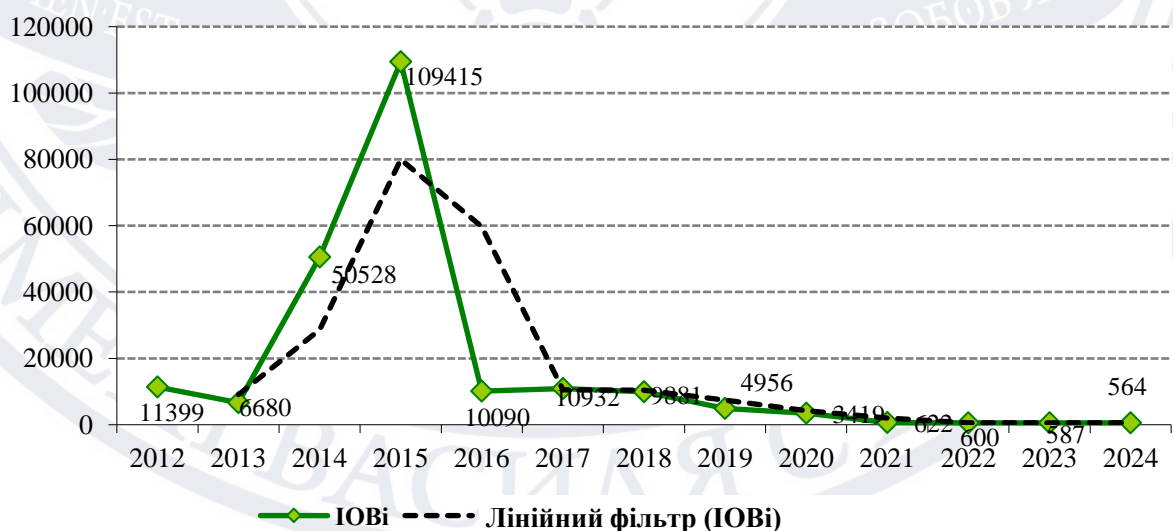

Рисунок 3.6 – Інші операційні витрати АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2024 рр., тис. грн

Джерело: складено та розраховано автором

Прогнозувати рівні інших доходів та інших фінансових доходів АТ «Красилівський машинобудівний завод» не має сенсу, бо їх отримання протягом 2012-2021 рр. мали точковий характер.

Побудуємо графіки фінансових витрат та інших витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2024 рр. (рис. 3.7).

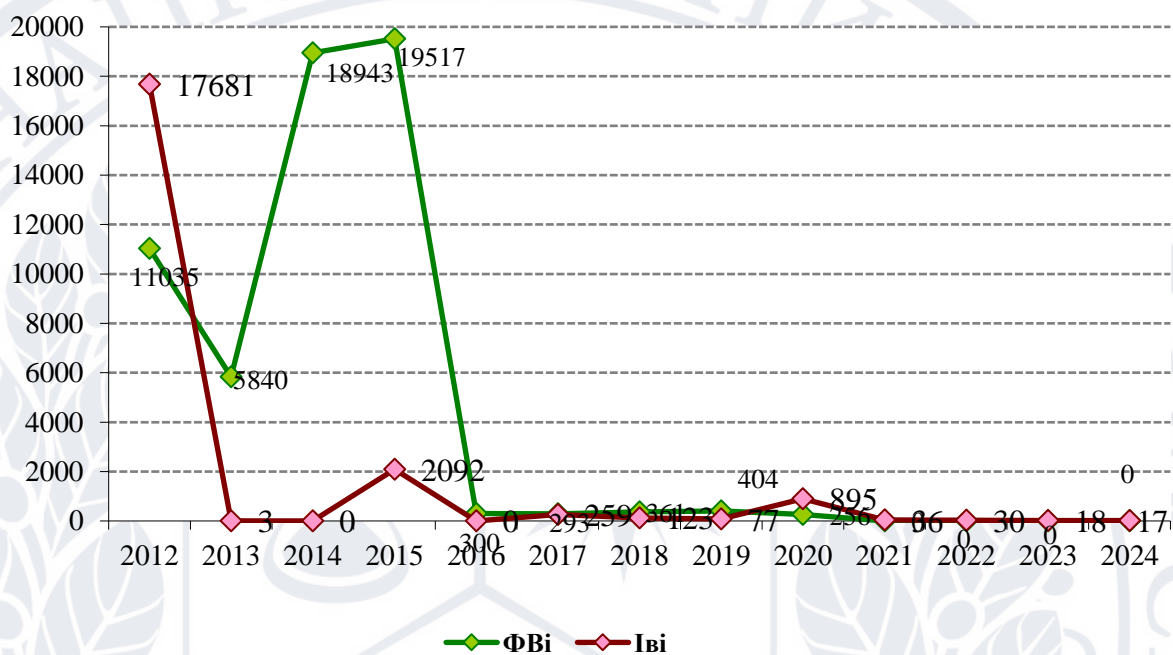

Рисунок 3.7 – Динаміка фінансових витрат та інших витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2024 рр., тис. грн

Джерело: складено та розраховано автором

За даними рис. 3.7 видно, що рівень витратних статей АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2022-2024 рр. матиме негативну тенденцію. Відповідно фінансових витрат в 2022-2024 рр. не буде. Щодо інших витрат, то їхня тенденція на перспективний період негативна – щорічне зменшення рівня в 2022-2024 рр.

Після аналізу даних статей форми 2 «Звіт про фінансові результати» з урахуванням інфляції та з побудовою графіків, за допомогою яких був проведений регресійний аналіз, можна побудувати прогнозний звіт про фінансові результати на 2022-2024 рр. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Прогноз фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод» на 2022-2024 рр., тис. грн

Стаття	Код рядка	2022	2023	2024
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16768	21459	19179
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	9643	19332	9896
Валовий прибуток (збиток)	2090	7125	2127	9283
Інші операційні доходи	2120	384	300	295
Адміністративні витрати	2130	2354	2154	2075
Витрати на збут	2150	24	7	4
Інші операційні витрати	2180	600	587	564
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток (збиток)	2190	4531	-321	6935
Фінансові витрати	2250	0	0	0
Інші витрати	2270	30	18	17
Фінансові результати до оподаткування: прибуток (збиток)	2290	4501	-339	6918

Джерело: складено та розраховано автором

Отже, за даними таблиці 3.3 видно, що рівень фінансового результату до оподаткування в 2022 р. складатиме 4501 тис. грн. У 2023 р. підприємство за означеними прогностичними тенденціями отримає збиток у розмірі 339 тис. грн, а у 2024 р. фінансовий результат знову стане позитивним і досягне 6918 тис. грн.

Висновки до розділу 3

Удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємства потребує таких заходів.

Щодо поліпшення фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод» та сприяння реалізації резервів також можливо застосувати як в короткостроковому, так і в довгостроковому періоді такі заходи:

розглянути і усунути причини виникнення перевитрат фінансових ресурсів на витрати на оплату праці та інші операційні витрати;

здійснити ефективну цінову політику на послуги підприємства;
розробити і ввести ефективну систему матеріального стимулювання персоналу, тісно пов'язану з основними результатами господарської діяльності підприємства і економією ресурсів;

використовувати системи депремування працівників при порушенні трудової дисципліни.

Впровадження зазначених заходів дозволить реалізувати виявлені резерви та покращить загальну якість функціонування підприємства.

Для аналізу рівня змінних витрат ($B_{зм}$), чистого доходу ($ЧД$), валового прибутку ($П_6$) і операційного фінансового результату (ΦP_{oper}) можливо використати показники їх співвідношень щодо цінового ($РЧО$), натурального ($РВО$) і комбінованого ($РЗП$) факторів, а також моделі функціональних зв'язків впливу цін ($Ц_3$) і натуральних обсягів реалізації (Q_3) на фінансові результати господарської діяльності.

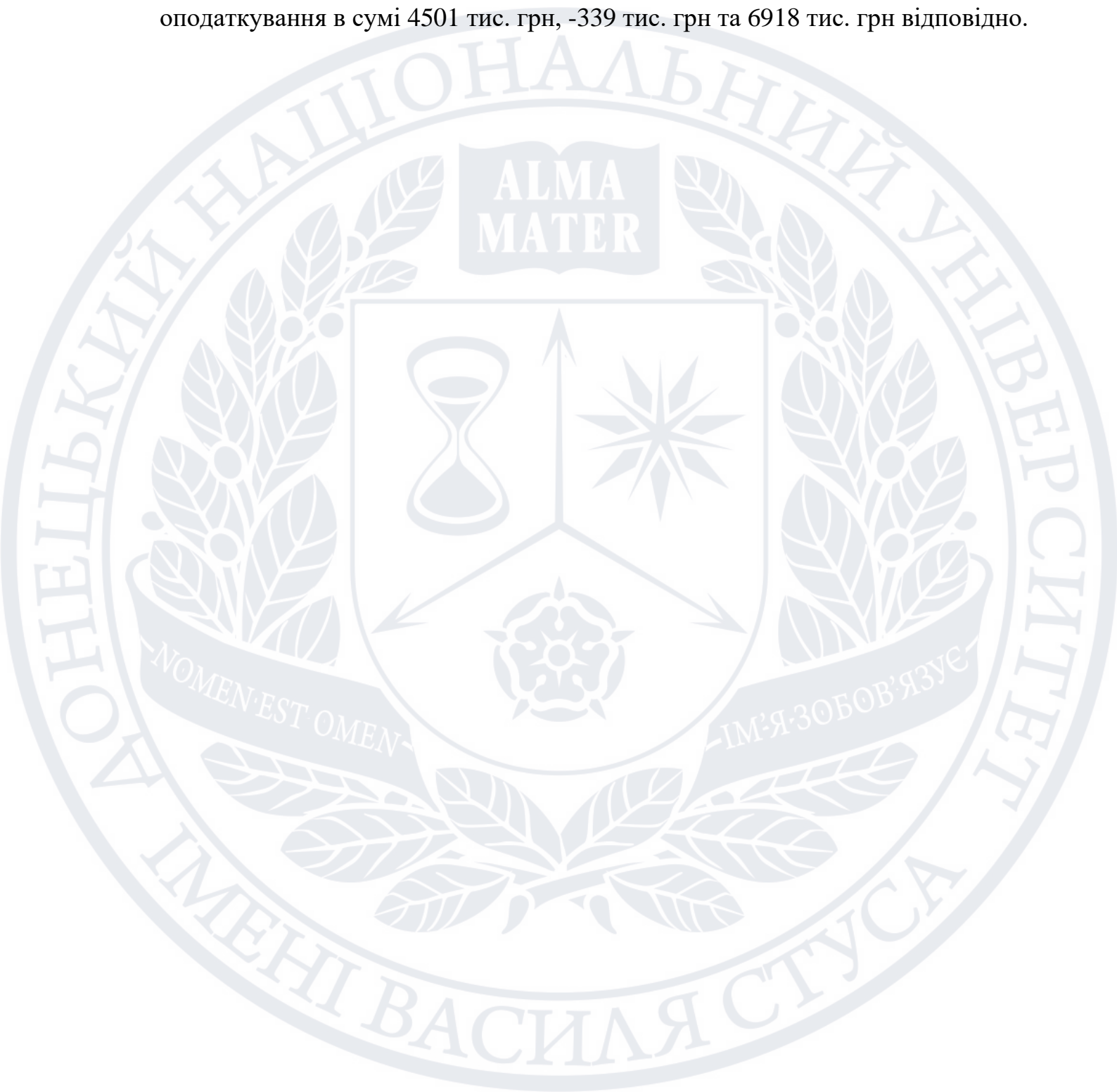
Операційний, ціновий, натуральний і комбінований фактори впливу на формування фінансового результату показують у скільки разів темпи зміни фінансового результату перевищують темпи зміни чистого доходу, відповідно до зміни цін, натуральних обсягів реалізації і обох факторів разом при відповідних витратах.

Підприємство отримає збитки навіть коли ціни зростуть на 3% у сумі 9 тис. грн. Зростання цін на 4% і більше забезпечить отримання прибутку, тому, підприємство не повинно зменшувати темпи чистого доходу, а намагатися їх нарощувати шукаючи нових потенційних клієнтів.

У кваліфікаційній роботі проведено моделювання темпів і напряму зміни операційного фінансового результату для АТ «Красилівський машинобудівний завод», за умови, що ціна збільшиться на 25 %, а натуральний обсяг послуг на 10 %, значення $РЗП$ становитиме -9,578. Отже, при заданій умові операційний фінансовий результат (збиток) АТ «Красилівський машинобудівний завод» зменшиться майже вдсятеро у порівнянні з 2021 р.

Спрогнозовано статті звіту про фінансові результати АТ «Красилівський

машинобудівний завод» в 2022-2024 рр. за допомогою трендового аналізу в MS Excel. Відповідно з прогнозом фінансових результатів на 2022-2024 рр. можна зробити висновки щодо рівня фінансового результату до оподаткування в сумі 4501 тис. грн, -339 тис. грн та 6918 тис. грн відповідно.

ВИСНОВКИ

Дослідивши теоретичні засади управління результатами діяльності промислового підприємства, дійшли таких висновків.

Практичне впровадження моделі управління фінансовими результатами в господарській процес підприємств, в повній мірі сприяє досягненню головної мети та вирішенню ключових завдань управління фінансовими результатами, що є об'єктивною необхідною умовою забезпечення сталого зростання прибутковості, оптимальної мобілізації та реалізації потенціалу економічного розвитку підприємств впродовж довгострокового періоду їх господарської діяльності.

Аналіз фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод» дозволив зробити такі висновки.

Обсяг виробництва АТ «Красилівський машинобудівний завод» мав в цілому негативну динаміку. У 2021 р. обсяг виробництва знизився на 7,33% у порівнянні з попереднім роком, пояснюється зі зниженням платоспроможності споживачів.

Аналіз елементів операційних витрат за 2019-2021 рр. показав, що вони збільшилися на 1122 тис. грн або на 10,9 % за рахунок збільшення рівня інших операційних витрат на 1496 тис. грн або на 23,3 % та витрат на соціальні відрахування на 62 тис. грн або на 25,7 %. За всіма іншими статтями відбулося зменшення витрат: за матеріальними затратами на 64,7 %, за витратами на оплату праці на 6,7 %, за амортизацією на 7,5 %.

Протягом аналізованого періоду структура витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за елементами не змінилася: найбільшу питому вагу займали інші операційні витрати, що наочно відображає, що основним видом господарської діяльності було надання майна підприємства у оренду.

Аналізуючи витрати АТ «Красилівський машинобудівний завод» за функціональною ознакою за 2019-2021 рр. можна констатувати зменшення всіх статей витрат на 23,6 %.

Протягом 2019-2021 рр. підприємство працювало нерентабельно тільки у 2021 р. В інші роки дослідженого періоду підприємство працювало прибутково. В 2021 р. АТ «Красилівський машинобудівний завод» зменшило рівень чистого фінансового результату діяльності на 477 тис. грн порівняно з 2020 р. і на 1292 тис. грн в цілому за досліджений період.

Результати аналізу фінансового стану АТ «Красилівський машинобудівний завод» дозволили ідентифікувати його як незадовільний:

- показники ділової активності загалом на підприємстві мали негативні зміни. Тривалість операційного циклу зросла на 67 днів через уповільнення оборотності матеріальних запасів, тривалість їх обороту збільшилася за досліджений період на 190 днів. Прискорення обертання дебіторської заборгованості на 0,64 оберти, що забезпечило зменшення тривалості обороту на 122 дні у 2019-2021 рр. трохи зменшило негативний вплив оборотності матеріальних запасів на тривалість операційного циклу, однак забезпечило цьому показнику негативну тенденцію: зростання його тривалості на 67 днів.

Щодо фінансового циклу АТ «Красилівський машинобудівний завод», за досліджений період відбулося зменшення його тривалості на 109 днів через зростання тривалості обертання кредиторської заборгованості на 176 днів.

- коефіцієнти ліквідності протягом дослідженого періоду знаходилися поза межами нормативних значень, що свідчить про неспроможність підприємства покрити короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів, дебіторської заборгованості та оборотних активів взагалі;

- коефіцієнт автономії АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. менший за нормативне значення, що свідчить про неможливість покриття зобов'язань підприємства власними коштами та про збільшення ризику фінансових ускладнень в перспективі, що збільшує вразливість підприємства щодо можливості погашення підприємством своїх зобов'язань.

У цілому можна зробити висновок щодо фінансової нестійкості АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

За результатами факторного аналізу визначено, що рівень чистого

фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. зменшився на 1292 тис. грн за рахунок таких факторів:

зменшення рівня обсягу наданих послуг – на 2265,6 тис. грн;

зменшення рівня інших операційних доходів – на 6611 тис.грн;

Позитивно на рівень чистого фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод» у 2021 р. порівняно з 2019 р. вплинуло:

зростання цін збільшило рівень чистого фінансового результату на 289,6 тис.грн;

зменшення рівня адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат, що зменшило рівень прибутку на 4701 тис. грн;

зменшення рівня фінансових витрат – на 350 тис. грн;

збільшення рівня інших доходів – на 31 тис. грн;

зменшення рівня податку на прибуток – на 205 тис. грн.

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу за моделлю Du Pont дозволив визначити загальне відхилення рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. на -4,962 пункти. За рахунок зростання ресурсовіддачі показник рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр. збільшився на 0,136 %. Зменшення коефіцієнту фінансової залежності АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. призвело до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,033 %.

Показник рентабельності продажів став чинником, що визначив тенденцію зміни рентабельності власного капіталу АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр. – його зменшення призвело до зменшення результативного показника на 5,065 %.

У кваліфікаційній магістерській роботі здійснено оцінку якості фінансового результату господарської діяльності АТ «Красилівський машинобудівний завод» в 2019-2021 рр. Виявлено, що найнижчий рівень якості фінансового результату АТ «Красилівський машинобудівний завод»

мав в 2021 р., а найвищий – в 2019 р.

Отже, впровадження у практику фінансової діяльності підприємства категорії якості фінансового результату допоможе створити ключові передумови для зростання результативності, прибутковості та забезпечення сталого економічного розвитку суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі.

Щодо поліпшення фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод» та сприяння реалізації резервів також можливо застосувати як в короткостроковому, так і в довгостроковому періоді такі заходи:

розглянути і усунути причини виникнення перевитрат фінансових ресурсів на витрати на оплату праці та інші операційні витрати;

здійснити ефективну цінову політику на послуги підприємства;

розробити і ввести ефективну систему матеріального стимулювання персоналу, тісно пов'язану з основними результатами господарської діяльності підприємства і економією ресурсів;

використовувати системи депремування працівників при порушенні трудової дисципліни.

Впровадження зазначених заходів дозволить реалізувати виявлені резерви та покращить загальну якість функціонування підприємства.

Для аналізу рівня змінних витрат ($B_{зм}$), чистого доходу ($ЧД$), валового прибутку ($П_в$) і операційного фінансового результату ($ФР_{опер}$) можливо використати показники їх співвідношень щодо цінового ($РЧО$), натурального ($РВО$) і комбінованого ($РЗП$) факторів, а також моделі функціональних зв'язків впливу цін ($Ц_з$) і натуральних обсягів реалізації ($Q_з$) на фінансові результати господарської діяльності.

Операційний, ціновий, натуральний і комбінований фактори впливу на формування фінансового результату показують у скільки разів темпи зміни фінансового результату перевищують темпи зміни чистого доходу, відповідно до зміни цін, натуральних обсягів реалізації і обох факторів разом при

відповідних витратах.

Підприємство отримає збитки навіть коли ціни зростуть на 3% у сумі 9 тис. грн. Зростання цін на 4% і більше забезпечить отримання прибутку, тому, підприємство не повинно зменшувати темпи чистого доходу, а намагатися їх нарощувати шукаючи нових потенційних клієнтів.

У кваліфікаційній роботі проведено моделювання темпів і напряму зміни операційного фінансового результату для АТ «Красилівський машинобудівний завод», за умови, що ціна збільшиться на 25 %, а натуральний обсяг послуг на 10 %, значення *РЗП* становитиме -9,578. Отже, при заданій умові операційний фінансовий результат (збиток) АТ «Красилівський машинобудівний завод» зменшиться майже вдсятеро у порівнянні з 2021 р.

Здійснено прогноз фінансових результатів АТ «Красилівський машинобудівний завод» на 2022-2024 рр. за допомогою трендового аналізу в MS Excel. Відповідно з прогнозом фінансових результатів на 2022-2024 рр. можна зробити висновки щодо рівня фінансового результату до оподаткування в сумі 4501 тис. грн, -339 тис. грн та 6918 тис. грн відповідно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк И.А. Управление прибылью. К.: Ника-Центр, 2002. 749 с.
2. Фінанси підприємств: гідручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А. М.Поддєрьогін. 4-те вид., доп. та перероб. К.: КНЕУ, 2002. 571 с.
3. Сутність фінансових результатів підприємства і визначення їх місця у обліку, аудиті та аналізі. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/32374/1/2017_Mardus_Sutnist_finansovykh_rezultativ.pdf.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99#Text>.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України №996-XIV від 16.07.1999р. зі змінами та доповненнями. URL: www.ligazakon.ua.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». URL: <https://zakon.help/documents/z0860-99>.
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». URL: <https://zakon.help/documents/z0027-00>.
8. Вороніна В.Л. Сутність та функції прибутку в умовах сучасного економічного росту країни. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. Черкаси: ЧДТУ, 2013. Вип. 33 (Ч. III). С. 202–205.
9. Кривицька О.Р. Формування прибутку підприємств у ринкових умовах: автореф. дис. кан. екон. наук: 08.00.08. Тернопільський національний економічний університет, 2021. 18 с.
10. Мельник Т.Ю. Формування інформаційних ресурсів управлінського обліку для контролювання фінансових результатів підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 8 (23), Ч. 2. С. 63–68.
11. Панченко І.А. Функції прибутку: значення для забезпечення економічного розвитку суб'єктів господарювання. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/3475/1/71.pdf>.

12. Цал-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Суліменко Л.А. Фінансовий аналіз: підручник. Вид. 5-е, доповнене. Житомир: ПП «Рута», 2012. 609 с.

13. Ловінська Л.Г. Концепція фінансових результатів в системі бухгалтерського обліку підприємства. *Фінанси України*. 2003. № 11. С. 58-65.

14. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 311 с.

15. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Економіка. Управління. Інновації*. Серія: *Економічні науки*. 2021. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2021_2_33

16. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». Житомир: ПП «Рута», 2003. 544 с.

17. Швиданенко Г.О., Олексюк О.І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: монографія. К.: КНЕУ, 2012. 290 с.

18. Економічна енциклопедія: у трьох томах, т.1/ Редкол.: С.В. Мочерний та ін. К.: Академія, 2000. 456 с.

19. Лігоненко Л.О. Анткризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій. К., 2000. 390 с.

20. Бень Т.Г., Довбня С.Б. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2020. № 6. С. 53-61.

21. Энтони Р.Н., Рисон Дж. С. Учет: ситуации и примеры. М., 1996. 245с.

22. Зінченко О.А. Вимірювання якості прибутку підприємства з позиції його конкурентоспроможності. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 29. С. 96.

23. Зінченко О.А. Показники і критерії якості прибутку на етапі його використання. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 7 (97). С. 106-114.

24. Ищенко Е.Г., Абрамов В.А. Анализ способов управления прибылью. *Менеджер*. 2004. № 1. С. 110-117.

25. Іщенко Н.А. Факторний аналіз формування прибутку підприємства. *Наукові праці КНТУ. Економічні науки*. 2020. вип. 17. С. 123-131.

26. Кодацкий В.П. Направления улучшения деятельности субъектов хозяйствования. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 9.

27. Мицак О., Ковтун Н., Лихач О. Удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємства. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль: ТНТУ, 2019. Том 56. № 1. С. 115–122.

28. Гайбура Ю.А. Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. С. 1–8.

29. Лесюк А.С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67–73.

30. Пеняк Ю.С., Руденко А.О. Підвищення ефективності управління фінансовими результатами підприємства. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*. Ч. 1. Львів: ЛНАУ, 2021. С. 249–251.

31. Шипіна С.Б. Сутність поняття «фінансові результати» як об'єкта бухгалтерського обліку. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2012. № 1(59). С. 6-10.

32. Куслій В.О. Сутність поняття «фінансового результату» як економічної категорії. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. Вип. 3. С. 194–199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_3_16.

33. Йолтухівська Т.В. Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття «фінансовий результат». *Вісник Економічні науки*. 2015. № 2(2). С. 64–67. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_2\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_2(2)_15)

34. Антипенко Н.В., Веденіна Ю.Ю., Гнатенко І.А., Пархоменко О.П. Фінансовий менеджмент ресурсозбереження інноваційно орієнтованих підприємств у контексті антикризової стратегії розвитку. *Агросвіт*. 2021. № 23. С. 10-16.

35. Васильчак С.В., Гнатенко І.А., Жовніренко О.В., Рубежанська В.О. Моделювання інноваційної системи управління національною економікою: формування фінансового та людського капіталу. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9127>.

36. Абрамова О. С., Крапівіна Ю. В. Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 1290–1296. URL: http://dspace.ubs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1271/1/abramova_information_of.pdf

37. Білик М. Д., Білик Т. О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: монографія. Київ: ТОВ «Пан Тот», 2012. 280 с.

38. Іщенко Н. А. Управління фінансовим станом підприємства та напрямки його удосконалення. *Економіка і фінанси*. 2015. № 1. С. 56–61.

39. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 1999. 132 с.

40. Попович Д. В., Славчаник О. Р. Удосконалення системи управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємств. *Молодий вчений*. 2018. № 2. С. 746–749.

41. Воронкова Т. Є., Безпалько Н. Ю. Шляхи підвищення прибутковості підприємства в умовах нестабільного середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. Київ, 2016. № 19. С. 42–44.

42. Боднарюк В. А. Концептуальні підходи до управління прибутком торговельних підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. № 22.4. С. 169–175.

43. Денисенко Л. О., Кучерявенко Ю. О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. *Вісник КНУТД*. 2014. № 1. С. 145–153.

44. Савіна С. С., Гиренко Ю. В. Управління прибутком в системі фінансового менеджмента підприємства. *Східна Європа: Економіка, Бізнес та Управління*. 2018. Вип. 6. С. 321–324.

45. Мірошніченко О. Ю., Корконос Ю. В. Механізм управління прибутком вітчизняних підприємств. *Бізнес Інформ*. 2014. № 5. С. 280–285.

46. Ткаченко Є. Ю. Сучасні підходи до управління прибутком промислового підприємства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2015. № 47. С. 270–276.

47. Скалюк Р. В. Економічний механізм управління фінансовими результатами промислових підприємств: теоретичні основи забезпечення, функціонування. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 2(24). С. 86–93.

48. Репчонок А.Ю., Савченко М. В., Кулявець В. Г. Діагностичний інструментарій аналізу результатів діяльності промислового підприємства. The 9th International scientific and practical conference «Eurasian scientific discussions» (September 25-27, 2022) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2022. 301 p. P. 281-286.

49. Репчонок А.Ю., Савченко М. В., Кулявець В. Г. Моделювання фінансових результатів промислового підприємства. The 3rd International scientific and practical conference «Progressive research in the modern world» (December 1-3, 2022) WoScience Publisher, Boston, USA. 2022. 867 p. P. 745-749.

50. Репчонок А.Ю., Савченко М. В., Кулявець В. Г. Методичний підхід до оцінки якості фінансових результатів промислового підприємства. The 3th International scientific and practical conference «Science and technology: problems, prospects and innovations» (December 14-16, 2022) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2022. 850 p. P. 702-706.

ДОДАТКИ

Таблиця А.1 – Аналіз елементів операційних витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2019-2021 рр.

Показники	2019		2020		2021		Зростання (+), зниження (-), тис. грн			Темпи зростання (зменшення), %		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019	2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
1. Матеріальні витрати	303	2,9	205	1,9	107	0,9	-98	-98	-196	67,7	52,2	35,3
2. Витрати на оплату праці	1484	14,4	1434	13,6	1384	12,1	-50	-50	-100	96,6	96,5	93,3
3. Відрахування на соціальні заходи	241	2,3	272	2,6	303	2,6	31	31	62	112,9	111,4	125,7
4. Амортизаційні відрахування	1862	18,0	1492	14,1	1722	15,0	-370	230	-140	80,1	115,4	92,5
5. Інші операційні витрати	6430	62,3	7178	67,8	7926	69,3	748	748	1496	111,6	110,4	123,3
РАЗОМ	10320	100,0	10581	100,0	11442	100,0	261	861	1122	102,5	108,1	110,9

Джерело: складено та розраховано автором

Таблиця А.2 – Аналіз витрат АТ «Красилівський машинобудівний завод» за функціональною ознакою за 2019-2021 рр.

Показники	2019		2020		2021		Зростання (+), зниження (-), тис. грн			Темпи зростання (зменшення), %		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019	2020 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
1. Собівартість реалізованої продукції	9105	52,9	8901	57,3	8197	70,6	-204	-704	-908	97,8	92,1	90,0
2. Адміністративні витрати	3802	22,1	3503	22,6	2782	24,0	-299	-721	-1020	92,1	79,4	73,2
3. Витрати на збут	20	0,1	16	0,1	8	0,1	-4	-8	-12	80,0	50,0	40,0
4. Інші операційні витрати	4291	24,9	3108	20,0	622	5,4	-1183	-2486	-3669	72,4	20,0	14,5
РАЗОМ	17218	100,0	15528	100,0	11609	100	-1690	-3919	-5609	90,2	74,8	67,4

Джерело: складено та розраховано автором

Таблиця Б.1 – Динаміка показників АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2021 рр.

Роки	Чистий дохід	Собівартість реалізованої продукції	Інші операційні доходи	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати	Інші фінансові доходи	Інші доходи	Фінансові витрати	Інші витрати
2012	5792	5274	9926	3321	69	3756	0	6571	3636	5826
2013	12115	11165	6764	4029	15	2212	1	796	1934	1
2014	17701	14322	28406	3309	84	20899	0	0	7835	0
2015	18749	15896	78791	4316	38	64851	0	0	11568	1240
2016	49507	43910	8407	6413	159	6722	0	0	200	0
2017	52927	46177	7784	6118	144	8281	19	0	222	196
2018	51022	44150	7654	5148	120	8218	0	0	300	102
2019	11231	9105	7545	3802	20	4291	0	0	350	67
2020	11174	8901	5549	3503	16	3108	0	0	233	814
2021	10355	8197	934	2782	8	622	0	0	0	36

Джерело: складено та розраховано автором

Таблиця Б.2 – Динаміка показників АТ «Красилівський машинобудівний завод» за 2012-2021 рр. з урахуванням індексу цін

Роки	Індекс цін	Чистий дохід	Собівартість реалізованої продукції	Інші операційні доходи	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати	Інші фінансові доходи	Інші доходи	Фінансові витрати	Інші витрати
2012	0,998	17578	16006	30124	10079	209	11399	0	19942	11035	17681
2013	1,005	36584	33715	20426	12167	45	6680	3	2404	5840	3
2014	1,249	42796	34627	68678	8000	203	50528	0	0	18943	0
2015	1,433	31633	26819	132935	7282	64	109415	0	0	19517	2092
2016	1,124	74313	65911	12619	9626	239	10090	0	0	300	0
2017	1,137	69873	60962	10276	8077	190	10932	25	0	293	259
2018	1,098	61347	53084	9203	6190	144	9881	0	0	361	123
2019	1,041	12972	10516	8714	4391	23	4956	0	0	404	77
2020	1,05	12291	9791	6104	3853	18	3419	0	0	256	895
2021	1,1	10355	8197	934	2782	8	622	0	0	0	36

Джерело: складено та розраховано автором